POESII

de

MIHAIL EMINESCU

Mihai Eminescu

Poeziile ediţiei princeps

Editura Folium
2001

Singurătate

Cu perdelele lăsate,
Şed la masa mea de brad,
Focul pâlpâie în sobă,
Iară eu pe gânduri cad.

Stoluri, stoluri trec prin minte
Dulci iluzii. Amintiri
Ţârâiesc încet ca greeri
Pintre negre, vechi zidiri,

Sau cad grele, mângâioase
Şi se sfarmă-n suflet trist,
Cum în picuri cade ceara
La picioarele lui Crist.

În odaie prin unghere
S-a ţesut păinjeniş
Şi prin cărţile în vravuri
Umblă şoarecii furiş.

În această dulce pace
Îmi ridic privirea-n pod
Şi ascult cum învelişul
De la cărţi ei mi le rod.

Ah! de câte ori voit-am
Ca să spânzur lira-n cui
Şi un capăt poeziei
Şi pustiului să pui!

Dar atuncea, greeri, şoareci,
Cu uşor-măruntul mers,
Readuc melancolia-mi,
Iară ea se face vers.

Câteodată... prea arare...
A târziu când arde lampa,
Inima din loc îmi sare
Când aud că sună cleampa...

Este *Ea*. Deşarta casă
Dintr-o dată-mi pare plină,
În privazul negru-al vieţii-mi
E-o icoană de lumină.

Şi mi-i ciudă cum de vremea
Să mai treacă se îndură,
Când eu stau şoptind cu draga
Mână-n mână, gură-n gură.

Lasă-ţi lumea ta uitată

Lasă-ţi lumea ta uitată,
Mi te dă cu totul mie,
De ţi-ai da viaţa toată,
Nime-n lume nu ne ştie.

Vin' cu mine, rătăceşte
Pe cărări cu cotituri,
Unde noaptea se trezeşte
Glasul vechilor păduri.

Printre crengi scânteie stele,
Farmec dând cărării strâmte,
Şi afară doar de ele
Nime-n lume nu ne simte.

Părul tău ţi se desprinde
Şi frumos ţi se mai şede,
Nu zi ba de te-oi cuprinde,
Nime-n lume nu ne vede.

Tânguiosul bucium sună,
L-ascultăm cu-atâta drag,
Pe când iese dulcea lună
Dintr-o rarişte de fag.

Îi răspunde codrul verde
Fermecat şi dureros,
Iară sufletu-mi se pierde
După chipul tău frumos.

Te desfaci c-o dulce silă,
Mai nu vrei şi mai te laşi,
Ochii tăi sunt plini de milă,
Chip de înger drăgălaş.

Iată lacul. Luna plină,
Poleindu-l, îl străbate;
El, aprins de-a ei lumină,

Simte-a lui singurătate.

Tremurând cu unde-n spume,
Între trestie le farmă
Şi visând o-ntreagă lume
Tot nu poate să adoarmă.

De-al tău chip el se pătrunde
Ca oglinda îl alege -
Ce priveşti zâmbind în unde?
Eşti frumoasă, se-nţelege.

Înălţimile albastre
Pleacă zarea lor pe dealuri,
Arătând privirii noastre
Stele-n ceruri, stele-n valuri.

E-un miros de tei în crânguri,
Dulce-i umbra de răchiţi,
Şi suntem atât de singuri
Şi atât de fericiţi!

Numai luna printre ceaţă
Varsă apelor văpaie,
Şi te află strânsă-n braţe,
Dulce dragoste bălaie.

Şi dacă...

Şi dacă ramuri bat în geam
Şi se cutremur plopii,
E ca în minte să te am
Şi-ncet să te apropii.

Şi dacă stele bat în lac
Adâncu-i luminându-l,
E ca durerea mea s-o-mpac
Înseninându-mi gândul.

Şi dacă norii deşi se duc
De iese-n luciu luna,
E ca aminte să-mi aduc
De tine-ntotdeauna.

Pajul Cupidon...

Pajul Cupidon, vicleanul,
Mult e rău şi alintat,
Cu copii se hârjoneşte,
Iar la dame doarme-n pat.

De lumină ca tâlharii
Se fereşte binişor,
Pe fereşti se suie noaptea
Dibuind încetişor;

Cordeluţe şi nimicuri,
Iată toate-a lui averi...
Darnic când nu vrei nici una
Şi zgârcit dacă le ceri.

În volumul ros de molii
Cauţi noaptea adevăr
Şi-ntâlneşti lipită-n file
Viţa-i galbănă de păr.

El dă gânduri nenţelese
Vrâstei crude şi necoapte,
Cu icoane luminoase
O îngână-ntreaga noapte.

Când de-o sete sufletească
E cuprinsă fata mică -
A dormit cu ea alături
Ca doi pui de turturică.

E sfios ca şi copiii,
Dar zâmbirea-i e vicleană;
Dară galeşi îi sunt ochii
Ca şi ochii de vădană.

Gât şi umere frumoase,
Sânuri albe şi rotunde
El le ţine-mbrăţişate
Şi cu mânile le-ascunde.

De te rogi frumos de dânsul,
Îndestul e de hain
Vălul alb de peste toate
Să-l înlăture puţin.

Ce te legeni...

(În formă populară)

- "Ce te legeni, codrule,
Fără ploaie, fără vânt,
Cu crengile la pământ?"
- "De ce nu m-aş legăna,
Dacă trece vremea mea!
Ziua scade, noaptea creşte
Şi frunzişul mi-l răreşte.
Bate vântul frunza-n dungă -
Cântăreţii mi-i alungă;
Bate vântul dintr-o parte -
Iarna-i ici, vara-i departe.
Şi de ce să nu mă plec,
Dacă păsările trec!
Peste vârf de rămurele
Trec în stoluri rândunele,
Ducând gândurile mele
Şi norocul meu cu ele.
Şi se duc pe rând pe rând,
Zarea lumii-ntunecând,
Şi se duc ca clipele,
Scuturând aripele,
Şi mă lasă pustiit,
Vestejit şi amorţit
Şi cu doru-mi singurel,
De mă-ngân numai cu el!"

Melancolie

Părea că printre nouri s-a fost deschis o poartă,
Prin care trece albă regina nopţii moartă. -
O, dormi, o, dormi în pace printre făclii o mie
Şi în mormânt albastru şi-n pânze argintie,
În mausoleu-ţi mândru, al cerurilor arc,
Tu adorat şi dulce al nopţilor monarc!
Bogată în întinderi stă lumea-n promoroacă,
Ce sate şi câmpie c-un luciu văl îmbracă;
Văzduhul scânteiază şi ca unse cu var
Lucesc zidiri, ruine pe câmpul solitar.
Şi ţintirimul singur cu strâmbe cruci veghează,
O cucuvaie sură pe una se aşează,
Clopotniţa trosneşte, în stâlpi izbeşte toaca,
Şi străveziul demon prin aer când să treacă,
Atinge-ncet arama cu zimţii-aripei sale
De-auzi din ea un vaier, un aiurit de jale.
Biserica-n ruină
Stă cuvioasă, tristă, pustie şi bătrână,
Şi prin fereste sparte, prin uşi ţiuie vântul -
Se pare că vrăjeşte şi că-i auzi cuvântul -
Năuntrul ei pe stâlpii-i, păreţi, iconostas,
Abia conture triste şi umbre au rămas;
Drept preot toarce-un greier un gând fin şi obscur,
Drept dascăl toacă cariul sub învechitul mur.
.....
Credinţa zugrăveşte icoanele-n biserici -
Şi-n sufletu-mi pusese poveştile-i feerici,
Dar de-ale vieţii valuri, de al furtunii pas
Abia conture triste şi umbre-au mai rămas.
În van mai caut lumea-mi în obositul creier,
Căci răguşit, tomnatec, vrăjeşte trist un greier;
Pe inima-mi pustie zadarnic mâna-mi ţiu,
Ea bate ca şi cariul încet într-un sicriu.
Şi când gândesc la viaţa-mi, îmi pare că ea cură
Încet repovestită de o străină gură,
Ca şi când n-ar fi viaţa-mi, ca şi când n-aş fi fost.
Cine-i acel ce-mi spune povestea pe de rost
De-mi ţin la el urechea - şi râd de câte-ascult
Ca de dureri străine?... Parc-am murit de mult.

Rugăciunea unui dac

Pe când nu era moarte, nimic nemuritor,
Nici sâmburul luminii de viaţă dătător,
Nu era azi, nici mâne, nici ieri, nici totdeuna,
Căci unul erau toate şi totul era una;
Pe când pământul, cerul, văzduhul, lumea toată
Erau din rândul celor ce n-au fost niciodată,
Pe-atunci erai Tu singur, încât mă-ntreb în sine-mi:
Au cine-i zeul cărui plecăm a noastre inemi?

El singur zeu stătut-au nainte de-a fi zeii
Şi din noian de ape puteri au dat scânteii,
El zeilor dă suflet şi lumii fericire,
El este-al omenimei isvor de mântuire:
Sus inimile voastre! Cântare aduceţi-i,
El este moartea morţii şi învierea vieţii!

Şi el îmi dete ochii să văd lumina zilei,
Şi inima-mi împlut-au cu farmecele milei,
În vuietul de vânturi auzit-am a lui mers
Şi-n glas purtat de cântec simţii duiosu-i viers,
Şi tot pe lâng-acestea cerşesc înc-un adaos:
Să-ngăduie intrarea-mi în vecinicul repaos!

Să blesteme pe-oricine de mine-o avea milă,
Să binecuvânteze pe cel ce mă împilă,
S-asculte orice gură, ce-ar vrea ca să mă râdă,
Puteri să puie-n braţul ce-ar sta să mă ucidă,
Ş-acela dintre oameni devină cel întâi
Ce mi-a răpi chiar piatra ce-oi pune-o căpătâi.

Gonit de toată lumea prin anii mei să trec,
Pân' ce-oi simţi că ochiu-mi de lacrime e sec,
Că-n orice om din lume un duşman mi se naşte,
C-ajung pe mine însumi a nu mă mai cunoaşte,
Că chinul şi durerea simţirea-mi a-mpietrit-o,
Că pot să-mi blestem mama, pe care am iubit-o -
Când ura cea mai crudă mi s-a părea amor...
Poate-oi uita durerea-mi şi voi putea sa mor.

Străin şi făr' de lege de voi muri - atunce
Nevrednicu-mi cadavru în uliţă l-arunce,

Ş-aceluia, Părinte, să-i dai coroană scumpă,
Ce-o să amuţe cânii, ca inima-mi s-o rumpă,
Iar celui ce cu pietre mă va izbi în faţă,
Îndură-te, stăpâne, şi dă-i pe veci viaţă!

Astfel numai, Părinte, eu pot să-ţi mulţumesc
Că tu mi-ai dat în lume norocul să trăiesc.
Să cer a tale daruri, genunchi şi frunte nu plec,
Spre ură şi blestemuri aş vrea să te înduplec,
Să simt că de suflarea-ţi suflarea mea se curmă
Şi-n stingerea eternă dispar fără de urmă!

Pe aceeaşi ulicioară...

Pe aceeaşi ulicioară
Bate luna la fereşti,
Numai tu de după gratii
Vecinic nu te mai iveşti!

Şi aceiaşi pomi în floare
Crengi întind peste zaplaz,
Numai zilele trecute
Nu le fac să fie azi.

Altul este al tău suflet,
Alţii ochii tăi acum,
Numai eu, rămas acelaşi,
Bat mereu acelaşi drum.

Ah, subţire şi gingaşă
Tu păşeai încet, încet,
Dulce îmi veneai în umbra
Tăinuitului boschet

Şi lăsându-te la pieptu-mi,
Nu ştiam ce-i pe pământ,
Ne spuneam atât de multe
Făr-a zice un cuvânt.

Sărutări erau răspunsul
La-ntrebări îndeosebi,
Şi de alte cele-n lume
N-aveai vreme să întrebi.

Şi în farmecul vieţii-mi
Nu ştiam că-i tot aceea
De te razimi de o umbră
Sau de crezi ce-a zis femeia.

Vântul tremură-n perdele
Astăzi ca şi alte dăţi,

Numai tu de după ele
Vecinic nu te mai arăţi!

De câte ori, iubito...

De câte ori, iubito, de noi mi-aduc aminte,
Oceanul cel de gheaţă mi-apare înainte:
Pe bolta alburie o stea nu se arată,
Departe doară luna cea galbenă - o pată;
Iar peste mii de sloiuri de valuri repezite
O pasăre pluteşte cu aripi ostenite,
Pe când a ei pereche nainte tot s-a dus
C-un pâlc întreg de pasări, pierzându-se-n apus.
Aruncă pe-a ei urmă priviri suferitoare,
Nici rău nu-i pare-acuma, nici bine nu... ea moare,
Visându-se-ntr-o clipă cu anii înapoi.
.....
Suntem tot mai departe deolaltă amândoi,
Din ce în ce mai singur mă-ntunec şi îngheţ,
Când tu te pierzi în zarea eternei dimineţi.

O, rămâi...

"O, rămâi, rămâi la mine -
Te iubesc atât de mult!
Ale tale doruri toate
Numai eu ştiu să le-ascult;

În al umbrei întuneric
Te asamăn unui prinţ,
Ce se uit-adânc în ape
Cu ochi negri şi cuminţi;

Şi prin vuietul de valuri,
Prin mişcarea naltei ierbi,
Eu te fac s-auzi în taină
Mersul cârdului de cerbi:

Eu te văd răpit de farmec
Cum îngâni cu glas domol,
În a apei strălucire
Întinzând piciorul gol

Şi privind în luna plină
La văpaia de pe lacuri,
Anii tăi se par ca clipe,
Clipe dulci se par ca veacuri."

Astfel zise lin pădurea,
Bolţi asupră-mi clătinând -
Şuieram l-a ei chemare
Ş-am ieşit în câmp râzând.

Astăzi chiar de m-aş întoarce
A-nţelege n-o mai pot...
Unde eşti, copilărie,
Cu pădurea ta cu tot?

Despărţire

Să cer un semn, iubito, spre-a nu te mai uita?
Te-aş cere doar pe tine, dar nu mai eşti a ta;
Nu floarea vestejită din părul tău bălai,
Căci singura mea rugă-i uitării să mă dai.

La ce simţirea crudă a stinsului noroc
Să nu se sting-asemeni, ci-n veci să stea pe loc?
Tot alte unde-i sună aceluiaşi pârău:
La ce statornicia părerilor de rău,
Când prin această lume să trecem ne e scris
Ca visul unei umbre şi umbra unui vis?
La ce de-acu nainte tu grija mea s-o porţi?
La ce să măsuri anii ce zboară peste morţi?
Totuna-i dacă astăzi sau mâne o să mor,
Când voi să-mi piară urma în mintea tuturor,
Când voi să uiţi norocul visat de amândoi.
Trezindu-te, iubito, cu anii înapoi,
Să fie neagră umbra în care-oi fi pierit,
Ca şi când niciodată noi nu ne-am fi găsit,
Ca şi când anii mândri de dor ar fi deşerţi -
Că te-am iubit atâta putea-vei tu să ierţi?
Cu faţa spre părete, mă lasă prin străini,
Să-ngheţe sub pleoape a ochilor lumini,
Şi când se va întoarce pământul în pământ,
Au cine o să ştie de unde-s, cine sunt?
Cântări tânguitoare prin zidurile reci
Cerşi-vor pentru mine repaosul de veci;
Ci eu aş vrea ca unul, venind de mine-aproape,
Să-mi spui al tău nume pe-nchisele-mi pleoape,
Apoi - de vor - m-arunce în margine de drum...
Tot îmi va fi mai bine ca-n ceasul de acum.
Din zare depărtată răsar-un stol de corbi,
Să-ntunece tot cerul pe ochii mei cei orbi,
Răsar-o vijelie din margini de pământ,
Dând pulberea-mi ţărânii şi inima-mi la vânt...

Ci tu rămâi în floare ca luna lui April,
Cu ochii mari şi umezi, cu zâmbet de copil,

Din cât eşti de copilă să-ntinereşti mereu,
Şi nu mai şti de mine, că nu m-oi şti nici eu.

Crăiasa din poveşti

Neguri albe, strălucite
Naşte luna argintie,
Ea le scoate peste ape,
Le întinde pe câmpie;

S-adun flori în şezătoare
De painjen tort să rumpă,
Și anină-n haina nopţii
Boabe mari de piatră scumpă.

Lângă lac, pe care norii
Au urzit o umbră fină,
Ruptă de mişcări de valuri
Ca de bulgări de lumină,

Dându-şi trestia-ntr-o parte,
Stă copila lin plecată,
Trandafiri aruncă roşii
Peste unda fermecată.

Ca să vad-un chip, se uită
Cum aleargă apa-n cercuri,
Căci vrăjit de mult e lacul
De-un cuvânt al Sfintei Miercuri;

Ca să iasă chipu-n faţă,
Trandafiri aruncă tineri,
Căci vrăjiţi sunt trandafirii
De-un cuvânt al Sfintei Vineri.

Ea se uită... Păru-i galben,
Faţa ei lucesc în lună,
Iar în ochii ei albaştri
Toate basmele s-adună.

Odă

(în metru antic)

Nu credeam să învăţ a muri vrodată;
Pururi tânăr, înfăşurat în manta-mi,
Ochii mei nălţam visător la steaua
Singurătăţii.

Când deodată tu răsărişi în cale-mi,
Suferinţă tu, dureros de dulce...
Pân-în fund băui voluptatea morţii
Nendurătoare.

Jalnic ard de viu chinuit ca Nessus,
Ori ca Hercul înveninat de haina-i;
Focul meu a-l stinge nu pot cu toate
Apele mării.

De-al meu propriu vis, mistuit mă vaiet,
Pe-al meu propriu rug, mă topesc în flacări...
Pot să mai renviu luminos din el ca
Pasărea Phoenix?

Piară-mi ochii turburători din cale,
Vino iar în sân, nepăsare tristă;
Ca să pot muri liniştit, pe mine
Mie redă-mă!

La mijloc de codru des

(În formă populară)

La mijloc de codru des
Toate păsările ies,
Din huceag de aluniş
La voiosul luminiş,
Luminiş de lângă baltă,
Care-n trestia înaltă
Legănându-se din unde,
În adâncu-i se pătrunde
Şi de lună şi de soare
Şi de păsări călătoare,
Şi de lună şi de stele
Şi de zbor de rândunele
Şi de chipul dragei mele.

Venere şi Madonă

Ideal pierdut în noaptea unei lumi ce nu mai este,
Lume ce gândea în basme şi vorbea în poezii,
O! te văd, te-aud, te cuget, tânără şi dulce veste
Dintr-un cer cu alte stele, cu-alte raiuri, cu alţi zei.

Venere, marmură caldă, ochi de piatră ce scânteie,
Braţ molatic ca gândirea unui împărat poet,
Tu ai fost divinizarea frumuseţii de femeie,
A femeiei, ce şi astăzi tot frumoasă o revăd.

Rafael, pierdut în visuri ca-ntr-o noapte înstelată,
Sufletu-mbătat de raze şi d-eterne primăveri,
Te-a văzut şi-a visat raiul cu grădini îmbălsămate,
Te-a văzut plutind regină pintre îngerii din cer

Şi-a creat pe pânza goală pe Madona Dumnezeie,
Cu diademă de stele, cu surâsul blând, vergin,
Faţa pală-n raze blonde, chip de înger, dar femeie,
Căci femeia-i prototipul îngerilor din senin.

Astfel eu, pierdut în noaptea unei vieţi de poezie,
Te-am văzut, femeie stearpă, fără suflet, fără foc,
Şi-am făcut din tine-un înger, blând ca ziua de magie,
Când în viaţa pustiită râde-o rază de noroc.

Am văzut faţa ta pală de o bolnavă beţie,
Buza ta învineţită de-al corupţiei muşcat,
Ş-am zvârlit asupră-ţi, crudo, vălul alb de poezie
Şi paloarei tale raza inocenţei eu i-am dat.

Ţi-am dat palidele raze ce-nconjoară cu magie
Fruntea îngerului-geniu, îngerului-ideal,
Din demon făcui o sântă, dintr-un chicot, simfonie,
Din ochirile-ţi murdare, ochiu-aurorei matinal.

Dar azi vălul cade, crudo! dismeţit din visuri sece,
Fruntea mea este trezită de al buzei tale-ngheţ.
Şi privesc la tine, demon, şi amoru-mi stins şi rece,

Mă învaţă cum asupră-ţi eu să caut cu dispreţ!

Tu îmi pari ca o bacantă, ce-a luat cu-nşelăciune
De pe-o frunte de fecioară mirtul verde de martir,
O fecioar-a cărei suflet era sânt ca rugăciunea,
Pe când inima bacantei e spasmodic, lung delir.

O, cum Rafael creat-a pe Madona Dumnezeie,
Cu diadema-i de stele, cu surâsul blând, vergin,
Eu făcut-am zeitate dintr-o palidă femeie,
Cu inima stearpă, rece şi cu suflet de venin!

*

Plângi, copilă? - C-o privire umedă şi rugătoare
Poţi din nou zdrobi şi frânge apostat-inima mea?
La picioare-ţi cad şi-ţi caut în ochi negri-adânci ca marea,
Şi sărut a tale mâne, şi-i întreb de poţi ierta.

Şterge-ţi ochii, nu mai plânge!... A fost crudă-nvinuirea,
A fost crudă şi nedreaptă, fără razim, fără fond.
Suflete! de-ai fi chiar demon, tu eşti sântă prin iubire,
Şi ador pe acest demon cu ochi mari, cu părul blond.

Sonet

Iubind în taină am păstrat tăcere,
Gândind că astfel o să-ţi placă ţie,
Căci în priviri citeam o vecinicie
De-ucigătoare visuri de plăcere.

Dar nu mai pot. A dorului tărie
Cuvinte dă duioaselor mistere;
Vreau să mă-nec de dulcea-nvăpăiere
A celui suflet ce pe al meu ştie.

Nu vezi că gura-mi arsă e de sete
Şi-n ochii mei se vede-n friguri chinu-mi,
Copila mea cu lungi şi blonde plete?

Cu o suflare răcoreşti suspinu-mi,
C-un zâmbet faci gândirea-mi să se-mbete.
Fă un sfârşit durerii - vin' la sânu-mi.

Sonet

Afară-i toamnă, frunză-mprăştiată,
Iar vântul zvârle-n geamuri grele picuri;
Şi tu citeşti scrisori din roase plicuri
Şi într-un ceas gândeşti la viaţa toată.

Pierzându-ţi timpul tău cu dulci nimicuri,
N-ai vrea ca nime-n uşa ta să bată;
Dar şi mai bine-i, când afară-i zloată,
Să stai visând la foc, de somn să picuri.

Şi eu astfel mă uit din jeţ pe gânduri,
Visez la basmul vechi al zânei Dochii,
În juru-mi ceaţa creşte rânduri, rânduri;

Deodat-aud foşnirea unei rochii,
Un moale pas abia atins de scânduri...
Iar mâni subţiri şi reci mi-acopăr ochii.

Sonet

Sunt ani la mijloc şi-ncă mulţi vor trece
Din ceasul sfânt în care ne-ntâlnirăm,
Dar tot mereu gândesc cum ne iubirăm,
Minune cu ochi mari şi mână rece.

O, vino iar! Cuvinte dulci inspiră-mi,
Privirea ta asupra mea se plece,
Sub raza ei mă lasă a petrece
Şi cânturi nouă smulge tu din liră-mi.

Tu nici nu ştii a ta apropiere
Cum inima-mi de-adânc o linişteşte,
Cu răsărirea stelei în tăcere;

Iar când te văd zâmbind copilăreşte,
Se stinge-atunci o viaţă de durere,
Privirea-mi arde, sufletul îmi creşte.

Sonet

Când însuşi glasul gândurilor tace,
Mă-ngână cântul unei dulci evlavii -
Atunci te chem; chemarea-mi asculta-vei?
Din neguri reci plutind te vei desface?

Puterea nopţii blând însenina-vei
Cu ochii mari şi purtători de pace?
Răsai din umbra vremilor încoace,
Ca să te văd venind - ca-n vis, aşa vii!

Cobori încet... aproape, mai aproape,
Te pleacă iar zâmbind peste-a mea faţă,
A ta iubire c-un suspin arat-o,

Cu geana ta m-atinge pe pleoape,
Să simt fiorii strângerii în braţe -
Pe veci pierduto, vecinic adorato!

Sonet

Trecut-au anii ca nori lungi pe şesuri
Şi niciodată n-or să vie iară,
Căci nu mă-ncântă azi cum mă mişcară
Poveşti şi doine, ghicitori, eresuri,

Ce fruntea-mi de copil o-nseninară,
Abia-nţelese, pline de-nţelesuri -
Cu-a tale umbre azi în van mă-mpresuri,
O, ceas al tainei, asfinţit de sară.

Să smulg un sunet din trecutul vieţii,
Să fac, o, suflet, ca din nou să tremuri
Cu mâna mea în van pe liră lunec;

Pierdut e totu-n zarea tinereţii
Şi mută-i gura dulce-a altor vremuri,
Iar timpul creşte-n urma mea... mă-ntunec!

Sonet

S-a stins viaţa falnicei Veneţii,
N-auzi cântări, nu vezi lumini de baluri;
Pe scări de marmură, prin vechi portaluri,
Pătrunde luna, înălbind păreţii.

Okeanos se plânge pe canaluri...
El numa-n veci e-n floarea tinereţii,
Miresei dulci i-ar da suflarea vieţii,
Izbeşte-n ziduri vechi, sunând din valuri.

Ca-n ţintirim tăcere e-n cetate.
Preot rămas din a vechimii zile,
San Marc sinistru miezul nopţii bate.

Cu glas adânc, cu graiul de Sibile,
Rosteşte lin în clipe cadenţate:
"Nu-nvie morţii - e-n zadar, copile".

Dorinţa

Vino-n codru la isvorul
Care tremură pe prund,
Unde prispa cea de brazde
Crengi plecate o ascund.

Şi în braţele-mi întinse
Să alergi, pe piept să-mi cazi,
Să-ţi desprind din creştet vălul,
Să-l ridic de pe obraz.

Pe genunchii mei şedea-vei,
Vom fi singuri-singurei,
Iar în păr, înfiorate,
O să-ţi cadă flori de tei.

Fruntea albă-n părul galben
Pe-al meu braţ încet s-o culci,
Lăsând pradă gurii mele
Ale tale buze dulci...

Vom visa un vis ferice,
Îngâna-ne-vor c-un cânt
Singuratece izvoare,
Blânda batere de vânt;

Adormind de armonia
Codrului bătut de gânduri,
Flori de tei deasupra noastră
Or să cadă rânduri-rânduri.

Mortua est!

Făclie de veghe pe umezi morminte,
Un sunet de clopot în orele sfinte,
Un vis ce îşi moaie aripa-n amar,
Astfeli ai trecut de al lumii otar.

Trecut-ai când ceru-i câmpie senină,
Cu râuri de lapte şi flori de lumină,
Când norii cei negri par sombre palate,
De luna regină pe rând vizitate.

Te văd ca o umbră de-argint strălucită,
Cu-aripi ridicate la ceruri pornită,
Suind, palid suflet, a norilor schele,
Prin ploaia de raze, ninsoare de stele.

O rază te-nalţă, un cântec te duce,
Cu braţele albe pe piept puse cruce,
Când torsul s-aude l-al vrăjilor caier
Argint e pe ape şi aur în aer.

Văd sufletu-ţi candid prin spaţiu cum trece;
Privesc apoi lutul rămas... alb şi rece,
Cu haina lui lungă culcat în sicriu,
Privesc la surâsu-ţi rămas încă viu -

Şi-ntreb al meu suflet rănit de-ndoială,
De ce-ai murit, înger cu faţa cea pală,
Au nu ai fost junǎ, n-ai fost tu frumoasă?
Te-ai dus spre a stinge o stea radioasă?

Dar poate acolo să fie castele
Cu arcuri de aur zidite din stele,
Cu râuri de foc şi cu poduri de-argint,
Cu ţărmuri de smirnă, cu flori care cânt;

Să treci tu prin ele, o sfântă regină,
Cu păr lung de raze, cu ochi de lumină,
În haină albastră stropită cu aur,

Pe fruntea ta pală cunună de laur.

O, moartea e-un chaos, o mare de stele,
Când viaţa-i o baltă de vise rebele;
O, moartea-i un secol cu sori înflorit,
Când viaţa-i un basmu pustiu şi urât. -

Dar poate... o ! capu-mi pustiu cu furtune,
Gândirile-mi rele sugrum cele bune...
Când sorii se sting şi când stelele pică,
Îmi vine a crede că *toate-s nimică*.

Se poate ca bolta de sus să se spargă,
Să cadă nimicul cu noaptea lui largă,
Să văd cerul negru că lumile-şi cerne
Ca prăzi *trecătoare* a morţii *eterne*...

Ş-atunci de-ai fi astfel... atunci în vecie
Suflarea ta caldă ea n-o să învie,
Atunci graiu-ţi dulce în veci este mut...
Atunci acest înger n-a fost decât lut.

Şi totuşi, ţărână frumoasă şi moartă,
De racla ta razim eu harfa mea spartă
Şi moartea ta n-o plâng, ci *mai* fericesc
O rază fugită din chaos lumesc.

Ş-apoi... cine ştie de este mai bine
A fi sau a nu fi... dar ştie oricine
Că ceea ce nu e, nu simte dureri,
Şi *multe* dureri-s, puţine plăceri.

A fi? Nebunie şi tristă şi goală;
Urechea te minte şi ochiul te-nşală ;
Ce-un secol ne zice, ceilalţi o deszic.
Decât un vis sarbăd, mai bine nimic.

Văd vise-ntrupate gonind după vise,
Pân' dau în morminte ce-aşteaptă deschise,
Şi nu ştiu gândirea-mi în ce să o stâng :
Să râd ca nebunii? Să-i blestem? Să-i plâng?

La ce?... Oare *totul* nu e nebunie?
Au moartea ta, înger, de ce fu să fie?
Au e *sens* în lume? Tu chip zâmbitor,

Trăit-ai anume ca astfel să mori?
De e sens într-asta, e-ntors şi ateu,
Pe palida-ţi frunte nu-i scris Dumnezeu.

Noaptea...

Noaptea potolit şi vânăt arde focul în cămin;
Dintr-un colţ pe-o sofă roşă eu în faţa lui privesc,
Pân' ce mintea îmi adoarme, pân' ce genele-mi clipesc;
Lumânarea-i stinsă-n casă... somnu-i cald, molatic, lin.

Atunci tu prin întuneric te apropii surânzândă,
Albă ca zăpada iernii, dulce ca o zi de vară;
Pe genunchi îmi şezi, iubito, braţele-ţi îmi înconjoară
Gâtul... iar tu cu iubire priveşti faţa mea pălindă.

Cu-ale tale braţe albe, moi, rătunde, parfumate,
Tu grumazul îmi înlănţui, pe-al meu piept capul ţi-l culci;
Ş-apoi ca din vis trezită, cu mânuţe albe, dulci,
De pe fruntea mea cea tristă tu dai viţele-ntr-o parte.

Netezeşti încet şi leneş fruntea mea cea liniştită
Şi gândind că dorm, şireato, apeşi gura ta de foc
Pe-ai mei ochi închişi ca somnul şi pe frunte-mi în mijloc
Şi surâzi, cum râde visul într-o inimă-ndrăgită.

O! desmiardă, pân' ce fruntea-mi este netedă şi lină,
O! desmiardă, pân-eşti junâ ca lumina cea din soare,
Pân-eşti clară ca o rouă, pân-eşti dulce ca o floare,
Pân' nu-i faţa mea zbârcită, pân' nu-i inima bătrână.

Egipetul

Nilul mişcă valuri blonde pe câmpii cuprinşi de maur,
Peste el cerul d-Egipet, desfăcut în foc şi aur;
Pe-a lui maluri gălbii, şese, stuful creşte din adânc,
Flori juvaeruri în aer, sclipesc tainice în soare,
Unele-albe, nalte, fragezi, ca argintul de ninsoare,
Alte roşii ca jeratec, alte-albastre, ochi ce plâng.

Şi prin tufele de mături, ce cresc verzi, adânce, dese,
Păsări, îmblânzite-n cuiburi, distind penele alese,
Ciripind cu ciocu-n soare, gugiulindu-se cu-amor.
Înecat de vecinici visuri, răsărit din sfinte-isvoară,
Nilul mişc-a lui legendă şi oglinda-i galben-clară
Cătră marea liniştită, ce înecă a lui dor.

De-a lui maluri sunt unite câmpii verzi şi ţări ferice;
Memphis colo-n depărtare, cu zidirile-i antice,
Mur pe mur, stâncă pe stâncă - o cetate de giganţi -
Sunt gândiri arhitectonici de-o grozavă măreţie!
Au zidit munte pe munte în antica lor trufie,
I-a-mbrăcat cu-argint ca-n soare să lucească într-un lanţ

Şi să pară răsărită din visările pustiei,
Din năsipuri argintoase în mişcarea vijeliei,
Ca un gând al mării sfinte, reflectat de cerul cald
Ş-aruncat în depărtare... Colo se ridic trufaşe
Şi eterne ca şi moartea piramidele-uriaşe,
Racle ce încap în ele epopeea unui scald.

Se-nserează... Nilul doarme şi ies stelele din strungă,
Luna-n mare îşi aruncă chipul şi prin nori le-alungă.
Cine-a deschis piramida şi înăuntru a intrat?
Este regele: în haină de-aur roş şi pietre scumpe
El intră să vad-acolo tot trecutul. - I se rumpe
A lui suflet când priveşte peste-a vremurilor vad.

În zadar guvernă regii lumea cu înţelepciune.
Se-nmulţesc semnele rele, se-mpuţin faptele bune;
În zădar caut-al vieţii înţeles nedezlegat.

Iese-n noapte... ş-a lui umbră lungă-ntins se desfăşoară...
Pe-ale Nilului lungi valuri. - Astfel pe-unde de popoară
Umbra gândurilor regii se aruncă-ntunecat...

Ale piramidei visuri, ale Nilului reci unde,
Ale trestiilor sunet ce sub luna ce pătrunde
Par a fi snopuri gigantici de lungi suliţe de-argint,
Toat-a apei, a pustiei şi a nopţii măreţie
Se unesc să-mbrace mândru veche-acea împărăţie,
Să învie în deşerturi şir de visuri ce te mint.

Râul sfânt ne povesteşte cu-ale undelor lui gure
De-a isvorului său taină, despre vremi apuse, sure,
Sufletul se-mbată-n visuri, care-alunecă în zbor.
Palmii risipiţi în crânguri, auriţi de-a lunei rază,
Nalţă zveltele lor trunchiuri. - Noaptea-i clară, luminoasă,
Undele visează spume, cerurile-nşiră nori.

Şi în templele măreţe - colonade-n marmuri albe,
Noaptea zeii se preîmblă în vestmintele lor dalbe,
Şi al preoţilor cântec sună-n harfe de argint;
Şi la vântul din pustie, la răcoarea nopţii brună,
Piramidele, din creştet, aiurind şi jalnic sună;
Şi sălbatec se plâng regii în giganticul mormânt.

În zidirea cea antică, sus în frunte-i turnul maur.
Magul priivea pe gânduri în oglinda lui de aur,
Unde-a ceriului mii stele ca-ntr-un centru se adun.
El în mic priveşte-acolo căile lor tăinuite
Şi cu varga zugrăveşte drumurile lor găsite:
Au aflat sâmburul lumii, tot ce-i drept, frumos şi bun.

Şi se poate că spre răul unei ginţi efeminate,
Regilor pătaţi de crime, preoţimei desfrânate,
Magul, paza răzbunării, a citit semnul întors;
Ş-atunci vântul ridicat-a tot nisipul din pustiuri,
Astupând cu el oraşe, ca gigantice sicriuri
Unei ginţi, ce fără viaţă-ngreuia pământul stors.

Uraganu-acum aleargă pân' ce caii lui îi crapă;
Şi în Nil numai deşertul nisipişul şi-l adapă,
Aşternându-l peste câmpii cei odată înfloriţi.
Memphis, Teba, ţara-ntreagă coperită-i de ruine,
Prin deşert străbat sălbatec mari familii beduine,
Sorind viaţa lor de basme prin câmpie nisipiţi.

Dar ş-acum, turburând stele pe-ale Nilului lungi unde,
Noaptea flamingo cel roşu, apa-ncet, încet pătrunde,
Ş-acum luna arginteşte tot Egipetul antic;
Ş-atunci sufletul visează toat-istoria străveche,
Glasuri din trecut străbate l-a prezentului ureche,
Din a valurilor sfadă prorociri se aridic.

Ş-atunci Memphis se înalţă, argintos gând al pustiei,
Închegare măiestrită din suflarea vijeliei...
Beduini ce stau în lună, o minune o privesc,
Povestindu-şi basme mândre îmbrăcate-n flori şi stele
De oraşul care iese din pustiile de jele;
Din pământ şi de sub mare, s-aud sunete ce cresc.

Marea-n fund clopote are care sună-n orice noapte;
Nilu-n fund grădine are, pomi cu mere de-aur coapte;
Sub nisipul din pustie cufundat e un popor,
Ce cu-oraşele-i deodată se trezeşte şi se duce
Sus în curţile din Memphis, unde-n săli lumină luce;
Ei petrec în vin şi-n chiot orice noapte pân-în zori.

Adio

De-acuma nu te-oi mai vedea,
Rămâi, rămâi cu bine!
Mă voi feri în calea mea
De tine.

De astăzi dar tu fă ce vrei,
De astăzi nu-mi mai pasă
Că cea mai dulce-ntre femei
Mă lasă.

Căci nu mai am de obicei
Ca-n zilele acele,
Să mă îmbăt şi de scântei
Din stele,

Când degerând atâtea dăţi,
Eu mă uitam prin ramuri
Şi aşteptam să te arăţi
La geamuri.

O, cât eram de fericit
Să mergem împreună,
Sub acel farmec liniştit
De lună!

Şi când în taină mă rugam
Ca noaptea-n loc să steie,
În veci alături să te am,
Femeie!

Din a lor treacăt să apuc
Acele dulci cuvinte,
De care azi abia mi-aduc
Aminte.

Căci astăzi dacă mai ascult
Nimicurile-aceste,
Îmi pare-o veche, de demult
Poveste.

Şi dacă luna bate-n lunci
Şi tremură pe lacuri,
Totuşi îmi pare că de-atunci
Sunt veacuri.

Cu ochii serei cei de-ntâi
Eu n-o voi mai privi-o...
De-aceea-n urma mea rămâi -
Adio!

Ce e amorul?

Ce e amorul? E un lung
Prilej pentru durere,
Căci mii de lacrimi nu-i ajung
Şi tot mai multe cere.

De-un semn în treacăt de la ea
El sufletul ţi-l leagă,
Încât să n-o mai poţi uita
Viaţa ta întreagă.

Dar încă de te-aşteaptă-n prag
În umbră de unghere,
De se-ntâlneşte drag cu drag
Cum inima ta cere:

Dispar şi ceruri şi pământ
Şi pieptul tău se bate,
Şi totu-atârnă de-un cuvânt
Şoptit pe jumătate.

Te urmăreşte săptămâni
Un pas făcut alene,
O dulce strângere de mâni,
Un tremurat de gene.

Te urmăresc luminători
Ca soarele şi luna,
Şi peste zi de-atâtea ori
Şi noaptea totdeauna.

Căci scris a fost ca viaţa ta
De doru-i să nu-ncapă,
Căci te-a cuprins asemenea
Lianelor din apă.

Lacul

Lacul codrilor albastru
Nuferi galbeni îl încarcă;
Tresărind în cercuri albe
El cutremură o barcă.

Şi eu trec de-a lung de maluri,
Parc-ascult şi parc-aştept
Ea din trestii să răsară
Şi să-mi cadă lin pe piept;

Să sărim în luntrea mică,
Îngânaţi de glas de ape,
Şi să scap din mână cârma,
Şi lopeţile să-mi scape;

Să plutim cuprinşi de farmec
Sub lumina blândei lune -
Vântu-n trestii lin foşnească,
Undoioasa apă sune!

Dar nu vine... Singuratic
În zadar suspin şi sufăr
Lângă lacul cel albastru
Încărcat cu flori de nufăr.

Înger şi demon

Noaptea-n Doma întristată, prin lumini îngălbenite
A făcliilor de ceară care ard lângă altare -
Pe când bolta-n fundul Domei stă întunecoasă, mare,
Nepătrunsă de-ochii roşii de pe mucuri ostenite,

În biserica pustie, lângă arcul în părete,
Genuncheată stă pe trepte o copilă ca un înger;
Pe-a altarului icoană în de raze roşii frângeri,
Palidă şi mohorâtă Maica Domnului se vede.

O făclie e înfiptă într-un stâlp de piatră sură;
Lucii picături de smoală la pământ cad sfârâind
Şi cununi de flori uscate fâşâiesc amirosind
Ş-a copilei rugăciune tainic şopotit murmură.

Cufundat în întuneric, lâng-o cruce mărmurită,
Într-o umbră neagră, deasă, ca un demon *El* veghează,
Coatele pe braţul crucii le destinde şi le-aşază,
Ochii cufundaţi în capu-i, fruntea tristă şi-ncreţită.

Şi bărbia lui s-apasă de al pietrei umăr rece,
Părul său negru ca noaptea peste-al marmurei braţ alb;
Abia candela cea tristă cu reflectul ei roz-alb
Blând o rază mai aruncă ce peste-a lui faţă trece.

Ea un înger ce se roagă - *El* un demon ce visează;
Ea o inimă de aur - *El* un suflet apostat;
El, în umbra lui fatală, stă-ndărătnic răzemat -
La picioarele Madonei, tristă, sfântă, *Ea* veghează.

Pe un mur înalt şi rece de o marmură curată,
Albă ca zăpada iernei, lucie ca apa lină,
Se răsfrânge ca-n oglindă a copilei umbră plină -
Umbra ei, ce ca şi dânsa stă în rugă-ngenuncheată.

Ce-ţi lipseşte oare ţie, blond copil cu-a ta mărire,
Cu de marmur-albă faţă şi cu mânile de ceară,
Văl - o negură diafană mestecată-n stele; - clară

E privirea-ţi inocentă sub a genelor umbrire;

Ce-ţi lipseşte să fii înger - aripi lungi şi constelate.
Dar ce văd: Pe-a umbrei tale umeri vii ce se întinde?
Două umbre de aripe ce se mişcă tremurânde,
Două aripe de umbră către ceruri ridicate.

O, nu-i umbra ei aceea - este îngeru-i de pază;
Lângă marmura cea albă văd fiinţa-i aeriană.
Peste viaţa-i inocentă, viaţa lui cea sântă plană,
Lângă dânsa el se roagă, lângă ea îngenunchează.

Dar de-i umbra ei aceea - atunci *Ea* un înger este,
Însă aripile-i albe lumea-a le vedea nu poate;
Muri sfinţiţi de-a omenirii rugăciuni îndelungate
Văd aripile-i diafane şi de dânsele dau veste.

Te iubesc! - era să strige demonul în a lui noapte,
Dară umbra-naripată a lui buze le înmoaie;
Nu spre-amor - spre-nchinăciune el genunchii-şi încovoaie
Şi ascultă dus din lume a ei dulci şi timizi şoapte.

.....

Ea? - O fiică e de rege, blondă-n diadem de stele,
Trece-n lume fericită, înger, rege şi femeie;
El? - răscoală în popoare a distrugerii scânteie
Şi în inimi pustiite samănă gândiri rebele.

Despărţiţi de-a vieţii valuri, între el şi între dânsa
Veacuri sunt de cugetare, o istorie,-un popor,
Câteodat' - deşi arare - se-ntâlnesc, şi ochii lor
Se privesc, par a se soarbe în dorinţa lor aprinsă.

Ochii ei cei mari, albaştri, de blândeţe dulci şi moi,
Ce adânc pătrund în ochii lui cei negri furtunoşi!
Şi pe faţa lui cea slabă trece-uşor un nour roş -
Se iubesc... Şi ce departe sunt deolaltă amândoi!

A venit un rege palid, şi coroana sa antică,
Grea de glorii şi putere, l-a ei poale-ar fi depus,
Pe-ale tronului covoare ea piciorul de-ar fi pus
Şi în mâna-i însceptrată, mâna ei îngustă, mică.

Dară nu - mute rămas-au buzele-i abia deschise,
Mută inima în pieptu-i, mâna ei trasă-ndărăt.
În a sufletului taină, ea iubea. Clar şi încet
Se ivea faţa de demon fecioreştile ei vise.

Ea-l vedea mişcând poporul cu idei reci, îndrăzneţe;
Ce puternic e - gândi ea, cu-amoroasă dulce spaimă;
El prezentul îl răscoală cu-a gândirilor lui faimă
Contra tot ce grămădiră veacuri lungi şi frunţi măreţe.

El ades suit pe-o piatră cu turbare se-nfăşoară
În stindardul roş şi fruntea-i aspră-adâncă, încreţită,
Părea ca o noapte neagră de furtune-acoperită,
Ochii fulgerau şi vorba-i trezea furia vulgară.

.....

Pe-un pat sărac asudă într-o lungă agonie
Tânărul. O lampă-ntinde limb-avară şi subţire,
Sfârâind în aer bolnav. - Nimeni nu-i ştie de ştire,
Nimeni soartea-i n-o-mblânzeşte, nimeni fruntea nu-i mângâie.

Ah! acele gânduri toate îndreptate contra lumei,
Contra legilor ce-s scrise, contra ordinii-mbrăcate
Cu-a lui Dumnezeu numire - astăzi toate-s îndreptate
Contra inimii murinde, sufletul vor să-i sugrume!

A muri fără speranţă! Cine ştie-amărăciunea
Ce-i ascunsă-n aste vorbe? - Să te simţi neliber, mic,
Să vezi marile-aspiraţii că-s reduse la nimic,
Că domnesc în lume rele căror nu te poţi opune,

C-opunându-te la ele, tu viaţa-ţi risipeşti -
Şi când mori să vezi că-n lume vieţuit-ai *în zadar:*
O astfel de moarte-i iadul. Alte lacrimi, alt amar
Mai crud nici e cu putinţă. *Simţi că nimica nu eşti*

Şi acele gânduri negre mai nici a muri nu-l lasă.
Cum a intrat el în viaţă! Cât amor de drept şi bine,
Câtă sinceră frăţie adusese el cu sine!
Şi răsplata? - Amărârea, care sufletu-i apasă.

Dar prin negurile negre, care ochii îi acopăr,
Se apropie-argintoasă umbra nalt-a unui înger,
Se aşază lin pe patu-i; ochii lui orbiţi de plângeri

Ea-i sarută. - De pe dânşii negurile se descopăr...

Este *Ea*. C-o mulţămire adâncă, nemaisimţită,
El în ochii ei se uită. - Mândră-i de înduioşere;
Ceasul ultim îi împacă toată viaţa-i de durere;
Ah! şopteşte el pe moarte - cine eşti ghicesc, iubită.

Am urmat pământul ista, vremea mea, viaţa, poporul
Cu gândirile-mi rebele contra cerului deschis;
El n-a vrut ca să condamne pe demon, ci a trimis
Pre un înger să mă-mpace, şi-mpăcarea-i... e amorul.

Floare albastră

- "Iar te-ai cufundat în stele
Şi în nori şi-n ceruri nalte?
De nu m-ai uita încalte,
Sufletul vieţii mele.

În zadar râuri în soare
Grămădeşti-n a ta gândire
Şi câmpiile Asire
Şi întunecata mare;

Piramidele-nvechite
Urcă-n cer vârful lor mare -
Nu căta în depărtare
Fericirea ta, iubite!"

Astfel zise mititica,
Dulce netezindu-mi părul.
Ah! ea spuse adevărul;
Eu am râs, n-am zis nimica.

- "Hai în codrul cu verdeaţă,
Und-isvoare plâng în vale,
Stânca stă să se prăvale
În prăpastia măreaţă.

Acolo-n ochiu de pădure,
Lângă trestia cea lină
Şi sub bolta cea senină
Vom şedea în foi de mure.

Şi mi-i spune-atunci poveşti
Şi minciuni cu-a ta guriţă,
Eu pe-un fir de romăniţă
Voi cerca de mă iubeşti.

Şi de-a soarelui căldură
Voi fi roşie ca mărul,
Mi-oi desface de-aur părul,

Să-ţi astup cu dânsul gura.

De mi-i da o sărutare,
Nime-n lume n-a s-o ştie,
Căci va fi sub pălărie -
Ş-apoi cine treabă are!

Când prin crengi s-a fi ivit
Luna-n noaptea cea de vară,
Mi-i ţine de subsuoară,
Te-oi ţine de după gât.

Pe cărare-n bolţi de frunze,
Apucând spre sat în vale,
Ne-om da sărutări pe cale,
Dulci ca florile ascunse.

Şi sosind l-al porţii prag,
Vom vorbi-n întunecime;
Grija noastră n-aib-o nime,
Cui ce-i pasă că-mi eşti drag?"

Înc-o gură - şi dispare...
Ca un stâlp eu stam în lună!
Ce frumoasă, ce nebună
E albastra-mi, dulce floare!

.....

Şi te-ai dus, dulce minune,
Ş-a murit iubirea noastră -
Floare-albastră! floare-albastră!...
Totuşi este trist în lume!

Se bate miezul nopţii...

Se bate miezul nopţii în clopotul de-aramă,
Şi somnul, vameş vieţii, nu vrea să-mi ieie vamă.
Pe căi bătute-adesea vrea mintea să mă poarte,
S-asamăn între-olaltă viaţă şi cu moarte;
Ci cumpăna gândirii-mi şi azi nu se mai schimbă,
Căci între amândouă stă neclintita limbă.

Înger de pază

Când sufletu-mi noaptea veghea în estaze,
Vedeam ca în vis pe-al meu înger de pază,
Încins cu o haină de umbre şi raze,
C-asupră-mi c-un zâmbet aripile-a-ntins;
Dar cum te văzui într-o palidă haină,
Copilă cuprinsă de dor şi de taină,
Fugi acel înger de ochiu-ţi învins.

Eşti demon, copilă, că numai c-o zare
Din genele-ţi lunge, din ochiul tău mare
Făcuşi pe-al meu înger cu spaimă să zboare,
El, veghea mea sfântă, amicul fidel?
Ori poate!... O,-nchide lungi genele tale,
Să pot recunoaşte trăsurile-ţi pale,
Căci tu - *tu eşti el.*

Atât de fragedă...

Atât de fragedă, te-asameni
Cu floarea albă de cireş,
Şi ca un înger dintre oameni
În calea vieţii mele ieşi.

Abia atingi covorul moale,
Mătasa sună sub picior,
Şi de la creştet pân-în poale
Pluteşti ca visul de uşor.

Din încreţirea lungii rochii
Răsai ca marmura în loc -
S-atârnă sufletu-mi de ochii
Cei plini de lacrimi şi noroc.

O, vis ferice de iubire,
Mireasă blândă din poveşti,
Nu mai zâmbi! A ta zâmbire
Mi-arată cât de dulce eşti,

Cât poţi cu-a farmecului noapte
Să-ntuneci ochii mei pe veci,
Cu-a gurii tale calde şoapte,
Cu-mbrăţişări de braţe reci.

Deodată trece-o cugetare,
Un văl pe ochii tăi fierbinţi:
E-ntunecoasa renunţare,
E umbra dulcilor dorinţi.

Te duci, ş-am înţeles prea bine
Să nu mă ţin de pasul tău,
Pierdută vecinic pentru mine,
Mireasa sufletului meu!

Că te-am zărit e a mea vină
Şi vecinic n-o să mi-o mai iert,
Spăşi-voi visul de lumină

Tinzându-mi dreapta în deşert.

Ş-o să-mi răsai ca o icoană
A pururi verginei Marii,
Pe fruntea ta purtând coroană -
Unde te duci? Când o să vii?

O, mamă...

O, mamă, dulce mamă, din negură de vremi
Pe freamătul de frunze la tine tu mă chemi;
Deasupra criptei negre a sfântului mormânt
Se scutură salcâmii de toamnă şi de vânt,
Se bat încet din ramuri, îngână glasul tău...
Mereu se vor tot bate, tu vei dormi mereu.

Când voi muri, iubito, la creştet să nu-mi plângi;
Din teiul sfânt şi dulce o ramură să frângi,
La capul meu cu grijă tu ramura s-o-ngropi,
Asupra ei să cadă a ochilor tăi stropi;
Simţi-o-voi o dată umbrind mormântul meu...
Mereu va creşte umbra-i, eu voi dormi mereu.

Iar dacă împreună va fi ca să murim,
Să nu ne ducă-n triste zidiri de ţintirim,
Mormântul să ni-l sape la margine de râu,
Ne pună-n încăperea aceluiaşi sicriu;
De-a pururea aproape vei fi de sânul meu...
Mereu va plânge apa, noi vom dormi mereu.

Făt-Frumos din tei

- "Blanca, află că din leagăn
Domnul este al tău mire,
Căci născută eşti, copilă,
Din nevrednică iubire.

Mâni în schit la sfânta Ana
Vei găsi la cel din stele
Mângâierea vieţii tale,
Mântuirea feţei mele."

- "Nu voi, tată, să usuce
Al meu suflet tânăr, vesel:
Eu iubesc vânatul, jocul;
Traiul lumii alţii lese-l.

Nu voi părul să mi-l taie,
Ce-mi ajunge la călcâie,
Să orbesc cetind pe carte
În fum vânăt de tămâie."

- "Ştiu mai bine ce-ţi prieşte,
Las' de-a lumei orice gând,
Mâni în zori de zi pleca-vom
Către schitul vechi şi sfânt."

Ea aude - plânge. - Parcă
Îi venea să plece-n lume,
Dusă de pustie gânduri
Şi de-un dor fără de nume.

Şi plângând înfrână calul,
Calul ei cel alb ca neaua,
Îi netează mândra coamă
Şi plângând îi pune şeaua.

S-avântă pe el şi pleacă
Păru-n vânturi, capu-n piept,
Nu se uită înainte-i,

Nu priveşte îndărăpt.

Pe cărări pierdute-n vale
Merge-n codri făr' de capăt,
Când a serei raze roşii
Asfinţind din ceruri scapăt.

Umbra-n codri ici şi colo
Fulgerează de lumine...
Ea trecea prin frunza-n freamăt
Şi prin murmur de albine;

În mijloc de codru-ajunse
Lângă teiul nalt şi vechi,
Unde-isvorul cel în vrajă
Sună dulce în urechi.

De murmur duios de ape
Ea trezit-atunci tresare,
Vede-un tânăr, ce alături
Pe-un cal negru stă călare.

Cu ochi mari la ea se uită,
Plini de vis, duioşi plutind,
Flori de tei în păru-i negru
Şi la şold un corn de-argint.

Şi-ncepu încet să sune,
Fermecat şi dureros -
Inima-i creştea de dorul
Al străinului frumos.

Părul lui i-atinge părul
Şi atunci c-obrazul roş
Ea apleacă gene lunge
Peste ochii cuvioşi.

Iar pe buze-i trece-un zâmbet
Înecat, fermecător,
Care gur-abia-i deschide,
Cea uscată de amor.

Când cu totului răpită
Se-ndoi spre el din şele,
El înceată din cântare

Şi-i grăi cu grai de jele,

Ş-o cuprinde de călare -
Ea se apără c-o mână,
Însă totuşi lui se lasă,
Simte inima că-i plină.

Şi pe umărul lui cade
Al ei cap cu faţa-n sus;
Pe când caii pasc alături,
Ea-l privea cu suflet dus.

Numai murmurul cel dulce
Din izvorul fermecat
Asurzeşte melancolic
A lor suflet îmbătat.

Lun-atunci din codri iese,
Noaptea toată stă s-o vadă,
Zugrăveşte umbre negre
Pe câmp alb ca de zăpadă.

Şi mereu ea le lungeşte,
Şi urcând pe cer le mută,
Dar ei trec, se pierd în codri
Cu viaţa lor pierdută.

La castel în poartă calul
Stă a doua zi în spume,
Dar frumoasa lui stăpână
A rămas pierdută-n lume.

Cu mâne zilele-ţi adaogi...

Cu mâne zilele-ţi adaogi,
Cu ieri viaţa ta o scazi
Şi ai cu toate astea-n faţă
De-a pururi ziua cea de azi.

Când unul trece, altul vine
În astă lume a-l urma,
Precum când soarele apune
El şi răsare undeva.

Se pare cum că alte valuri
Cobor mereu pe-acelaşi vad,
Se pare cum că-i altă toamnă,
Ci-n veci aceleaşi frunze cad.

Naintea nopţii noastre îmblă
Crăiasa dulcii dimineţi;
Chiar moartea însăşi e-o părere
Şi un visternic de vieţi.

Din orice clipă trecătoare
Ăst adevăr îl înţeleg,
Că sprijină vecia-ntreagă
Şi-nvârte universu-ntreg.

De-aceea zboare anu-acesta
Şi se cufunde în trecut,
Tu ai ş-acum comoara-ntreagă
Ce-n suflet pururi ai avut.

Cu mâne zilele-ţi adaogi,
Cu ieri viaţa ta o scazi,
Având cu toate astea-n faţă
De-a pururе ziua cea de azi.

Priveliştile sclipitoare,
Ce-n repezi şiruri se dişteгn,

Repaosă nestrămutate
Sub raza gândului etern.

Din valurile vremii...

Din valurile vremii, iubita mea, răsai
Cu braţele de marmur, cu părul lung, bălai -
Şi faţa străvezie ca faţa albei ceri -
Slăbită e de umbra duioaselor dureri!
Cu zâmbetul tău dulce tu mângâi ochii mei,
Femeie între stele şi stea între femei
Şi întorcându-ţi faţa spre umărul tău stâng,
În ochii fericirii mă uit pierdut şi plâng.

Cum oare din noianul de neguri să te rump,
Să te ridic la pieptu-mi, iubite înger scump,
Şi faţa mea în lacrimi pe faţa ta s-o plec,
Cu sărutări aprinse suflarea să ţi-o-nec
Şi mâna friguroasă s-o încălzesc la sân,
Aproape, mai aproape pe inima-mi s-o ţin.

Dar vai, un chip aievea nu eşti, astfel de treci
Şi umbra ta se pierde în negurile reci,
De mă găsesc iar singur cu braţele în jos
În trista amintire a visului frumos...
Zadarnic după umbra ta dulce le întind:
Din valurile vremii nu pot să te cuprind.

Povestea codrului

Împărat slăvit e codrul,
Neamuri mii îi cresc sub poale,
Toate înflorind din mila
Codrului, Măriei-Sale.

Lună, Soare şi Luceferi
El le poartă-n a lui herb,
Împrejuru-i are dame
Şi curteni din neamul *Cerb*.

Crainici, iepurii cei repezi
Purtători îi sunt de veşti,
Filomele-i ţin orchestrul
Şi isvoare spun poveşti.

Peste flori, ce cresc în umbră,
Lângă ape pe potici,
Vezi bejănii de albine,
Armii grele de furnici...

Hai şi noi la craiul, dragă,
Şi să fim din nou copii,
Ca norocul şi iubirea
Să ne pară jucării.

Mi-a părea cum că natura
Toată mintea ei şi-a pus,
Decât orişice păpuşă
Să te facă mai presus;

Amândoi vom merge-n lume
Rătăciţi şi singurei,
Ne-om culca lângă isvorul
Ce răsare sub un tei;

Adormi-vom, troieni-va
Teiul floarea-i peste noi,
Şi prin somn auzi-vom bucium

De la stânele de oi.

Mai aproape, mai aproape
Noi ne-om strânge piept la piept...
O, auzi cum cheam-acuma
Craiul sfatu-i înţelept!

Peste albele izvoare
Luna bate printre ramuri,
Împrejuru-ne s-adună
Ale Curţii mândre neamuri:

Caii mării, albi ca spuma,
Bouri nalţi cu steme-n frunte,
Cerbi cu coarne rămuroase,
Ciute sprintene de munte -

Şi pe teiul nostru-ntreabă:
Cine suntem, stau la sfaturi,
Iară gazda noastră zice,
Dându-şi ramurile-n laturi:

- "O, priviţi-i cum visează
Visul codrului de fagi!
Amândoi ca-ntr-o poveste
Ei îşi sunt aşa de dragi!"

Împărat şi proletar

Pe bănci de lemn, în scunda tavernă mohorâtă,
Unde pătrunde ziua printre fereşti murdare,
Pe lângă mese lunge, stătea posomorâtă,
Cu feţe-ntunecoase, o ceată pribegită,
Copii săraci şi sceptici ai plebei proletare.

Ah! - zise unul - spuneţi că-i omul o lumină
Pe lumea asta plină de-amaruri şi de chin?
Nici o scânteie-ntr-însul nu-i candidă şi plină,
Murdară este raza-i ca globul cel de tină,
Asupra cărui dânsul domneşte pe deplin.

Spuneţi-mi ce-i dreptatea? - Ce-i tari se îngrădiră
Cu-averea şi mărirea în cercul lor de legi;
Prin bunuri ce furară, în veci vezi cum conspiră
Contra celor ce dânşii la lucru-i osândiră
Şi le subjugă munca vieţii lor întregi.

Unii plini de plăcere petrec a lor viaţă,
Trec zilele voioase şi orele surâd.
În cupe vin de ambră - iarna grădini, verdeaţă,
Vara petreceri, Alpii cu frunţile de gheaţă -
Ei fac din noapte ziuă ş-a zilei ochi închid.

Virtutea pentru dânşii - ea nu există. Însă
V-o predică, căci trebuie să fie braţe tari,
A statelor greoaie cară trebuie-mpinse
Şi trebuiesc luptate războaiele aprinse,
Căci *voi* murind în sânge, *ei* pot să fie mari.

Şi flotele puternice ş-armatele făloase,
Coroanele ce regii le pun pe fruntea lor,
Ş-acele milioane, ce în grămezi luxoase
Sunt strânse la bogatul, pe cel sărac apasă,
Şi-s supte din sudoarea prostitului popor.

Religia - o frază de dânşii inventată
Ca cu a ei putere să vă aplece-n jug,
Căci de-ar lipsi din inimi speranţa de răsplată,
După ce-amar muncirăţi mizeri viaţa toată,

Aţi mai purta osânda ca vita de la plug?

Cu umbre, care nu sunt, v-a-ntunecat vederea
Şi v-a făcut să credeţi că veţi fi răsplătiţi...
Nu! moartea cu viaţa a stins toată plăcerea -
Cel ce în astă lume a dus numai durerea
Nimic n-are dincolo, căci *morţi* sunt cei muriţi.

Minciuni şi fraze-i totul ce statele susţine,
Nu-i ordinea firească ce ei a fi susţin;
Averea să le aperi, mărirea ş-a lor bine,
Ei braţul tău înarmă ca să loveşti în tine,
Şi pe voi contra voastră la luptă ei vă mân.

De ce să fiţi voi sclavii milioanelor nefaste,
Voi, ce din munca voastră abia puteţi trăi?
De ce boala şi moartea să fie partea voastră,
Când ei în bogăţia cea splendidă şi vastă
Petrec ca şi în ceruri, n-au timp nici de-a muri?

De ce uitaţi că-n voi e şi număr şi putere?
Când vreţi, puteţi prea lesne pământul să-mpărţiţi.
Nu le mai faceţi ziduri unde să-nchid-avere,
Pe voi unde să-nchidă, când împinşi de durere
Veţi crede c-aveţi dreptul şi voi ca să trăiţi.

Ei îngrădiţi de lege, plăcerilor se lasă,
Şi sucul cel mai dulce pământului i-l sug;
Ei cheamă-n voluptatea orgiei zgomotoase
De instrumente oarbe a voastre fiici frumoase:
Frumseţile-ne tineri bătrânii lor distrug.

Şi de-ntrebaţi atuncea, vouă ce vă rămâne?
Munca, din care dânşii se-mbată în plăceri,
Robia viaţa toată, lacrimi pe-o neagră pâne,
Copilelor pătate mizeria-n ruşine...
Ei tot şi voi nimica; ei cerul, voi dureri!

De lege n-au nevoie - virtutea e uşoară
Când ai ce-ţi trebuieşte... Iar legi sunt pentru *voi,*
Vouă vă pune lege, pedepse vă măsoară
Când mâna v-o întindeţi la bunuri zâmbitoare,
Căci nu-i iertat nici braţul teribilei nevoi.

Zdrobiţi orânduiala cea crudă şi nedreaptă,

Ce lumea o împarte în mizeri şi bogaţi!
Atunci când după moarte răsplată nu v-aşteaptă,
Faceţi ca-n astă lume să aibă parte dreaptă,
Egală fiecare, şi să trăim ca fraţi!

Sfărmaţi statuia goală a Venerei antice,
Ardeţi acele pânze cu corpuri de ninsori;
Ele stârnesc în suflet ideea neferice
A perfecţiei umane şi ele fac să pice
În ghearele uzurei copile din popor!

Sfărmaţi tot ce aţâţă inima lor bolnavă,
Sfărmaţi palate, temple, ce crimele ascund,
Zvârliţi statui de tirani în foc, să curgă lavă,
Să spele de pe pietre până şi urma sclavă
Celor ce le urmează pân' la al lumii fund!

Sfărmaţi tot ce arată mândrie şi avere,
O! dezbrăcaţi viaţa de haina-i de granit,
De purpură, de aur, de lacrimi, de urât -
Să fie un vis numai, să fie o părere,
Ce făr' de patimi trece în timpul nesfârşit.

Zidiţi din dărmături gigantici piramide
Ca un *memento mori* pe al istoriei plan;
Aceasta este arta ce sufletu-ţi deschide
Naintea veciniciei, nu corpul gol ce râde
Cu mutra de vândută, cu ochi vil şi viclean.

O! aduceţi potopul, destul voi aşteptarăţi
Ca să vedeţi ce bine prin bine o să ias';
Nimic... Locul hienei îl luă cel vorbăreţ,
Locul cruzimii vechie, cel lins şi pizmătareţ.
Formele se schimbară, dar răul a rămas.

Atunci vă veţi întoarce la vremile-aurite,
Ce mitele albastre ni le şoptesc ades,
Plăcerile egale, egal vor fi-mpărţite,
Chiar moartea când va stinge lampa vieţii finite
Vi s-a părea un înger cu părul blond şi des.

Atunci veţi muri lesne fără de-amar şi grijă,
Feciorii-or trăi-n lume cum voi aţi vieţuit,
Chiar clopotul n-a plânge cu limba lui de spijă
Pentru acel de care norocul avu grijă;

Nimeni de-a plânge n-are, el traiul şi-a trăit.

Şi boale ce mizeria ş-averea nefirească
Le nasc în oameni, toate cu-ncetul s-or topi;
Va creşte tot ce-n lume este menit să crească,
Va bea pân-în fund cupa, pân' va vrea s-o zdrobească,
Căci va muri când nu va avea la ce trăi.

.....

Pe malurile Seinei, în faeton de gală,
Cezarul trece palid, în gânduri adâncit;
Al undelor greu vuiet, vuirea în granit
A sute d-echipajuri, gândirea-i n-o înşală;
Poporul loc îi face tăcut şi umilit.

Zâmbirea lui deşteaptă, adâncă şi tăcută,
Privirea-i ce citeşte în suflete-omeneşti,
Şi mâna-i care poartă destinele lumeşti,
Cea grupă zdrenţuită în cale-i o salută.
Mărirea-i e în taină legată de aceşti.

Convins ca voi el este-n nălţimea-i solitară
Lipsită de iubire, cum că principiul rău,
Nedreptul şi minciuna al lumii duce frâu;
Istoria umană în veci se desfăşoară,
Povestea-i a ciocanului ce cade pe ilău.

Şi el - el vârful mândru al celor ce apasă -
Salută-n a lui cale pe-apărătorul mut.
De aţi lipsi din lume, voi cauza-ntunecoasă
De răsturnări măreţe, mărirea-i radioasă,
Cezarul, chiar Cezarul de mult ar fi căzut.

Cu ale voastre umbre nimica crezătoare,
Cu zâmbetu-vă rece, de milă părăsit,
Cu mintea de dreptate şi bine râzătoare,
Cu umbra voastră numai, puteri îngrozitoare,
La jugu-i el sileşte pe cei ce l-au urât.

.....

Parisul arde-n valuri, furtuna-n el se scaldă,
Turnuri ca facle negre trăsnesc arzând în vânt -
Prin limbile de flacări, ce-n valuri se frământ,

Răcnete, vuiet de-arme pătrund marea cea caldă,
Evul e un cadavru - Paris al lui mormânt.

Pe stradele-ncruşite de flacări orbitoare,
Suiţi pe baricade de bulgări de granit,
Se mişc batalioane a plebei proletare,
Cu cuşme frigiene şi arme lucitoare,
Şi clopote de-alarmă răsună răguşit.

Ca marmura de albe, ca ea nepăsătoare,
Prin aerul cel roşu, femei trec cu-arme-n braţ,
Cu păr bogat şi negru ce pe-umeri se coboară
Şi sânii lor acopăr - e ură şi turbare
În ochii lor cei negri, adânci şi desperaţi.

O! luptă-te-nvălită în pletele-ţi bogate,
Eroic este astăzi copilul cel pierdut!
Căci flamura cea roşă cu umbra-i de dreptate
Sfinţeşte-a ta viaţă de tină şi păcate;
Nu! nu eşti tu de vină, ci cei ce te-au vândut!

.....

Scânteie marea lină, şi placele ei sure
Se mişc-una pe alta ca păturі de cristal
Prin lunce prăvălite; din tainica pădure
Apare luna mare câmpiilor azure,
Împlându-le cu ochiul ei mândru, triumfal.

Pe undele încete îşi mişcă legănate
Corăbii învechite scheletele de lemn;
Trecând încet ca umbre - ţin pânzele umflate
În faţa lunei, care prin ele-atunci străbate,
Şi-n roată de foc galben stă faţa-i ca un semn.

Pe maluri zdrumicate de aiurirea mării
Cezaru-ncă veghează la trunchiul cel plecat
Al salciei pletoase - şi-ntinse-a apei arii
În cercuri fulgerânde se pleacă lin suflării
A zefirului nopţii şi sună cadenţat.

Îi pare că prin aer în noapte înstelată,
Călcând pe vârf de codri, pe-a apelor măriri,
Trecea cu barba albă - pe fruntea-ntunecată
Cununa cea de paie îi atârna uscată -

Moşneagul rege Lear.

Uimit privea cezarul la umbra cea din nouri,
Prin creţi ai cărei stele lin tremurând transpar,
I se deschide-n minte tot sensul din tablouri
A vieţii sclipitoare... A popoarelor ecouri
Par glasuri ce îmbracă o lume de amar:

"În orice om o lume îşi face încercarea,
Bătrânul Demiurgos se opinteşte-n van;
În orice minte lumea îşi pune întrebarea
Din nou: de unde vine şi unde merge floarea
Dorinţelor obscure sădite în noian.

Al lumii-ntregul sâmbur, dorinţa-i şi mărirea,
În inima oricărui i-ascuns şi trăitor,
Zvârlire hazardată, cum pomu-n înflorire
În orice floare-ncearcă întreagă a sa fire,
Ci-n calea de-a da roade cele mai multe mor.

Astfel umana roadă în calea ei îngheaţă,
Se petrifică unul în sclav, altu-mpărat,
Acoperind cu noime sărmana lui viaţă
Şi arătând la soare-a mizeriei lui faţă -
Faţa - căci înţelesul e-acelaşi la toţi dat.

În veci aceleaşi doruri mascate cu-altă haină,
Şi-n toată omenirea în veci acelaşi om -
În multe forme-apare a vieţii crudă taină,
Pe toţi ea îi înşală, la nime se distainã,
Dorinţi nemărginite plăntând într-un atom.

Când ştii că visu-acesta cu moartea se sfârşeşte,
Că-n urmă-ţi rămân toate astfel cum sunt, de dregi
Oricât ai drege-n lume - atunci te oboseşte
Eterna alergare... ş-un gând te-ademeneşte:
Că vis al morţii-eterne e viaţa lumii-ntregi."

Pe lângă plopii fără soţ...

Pe lângă plopii fără soţ
Adesea am trecut;
Mă cunoşteau vecinii toţi -
Tu nu m-ai cunoscut.

La geamul tău ce strălucea
Privii atât de des;
O lume toată-nţelegea -
Tu nu m-ai înţeles.

De câte ori am aşteptat
O şoaptă de răspuns!
O zi din viaţă să-mi fi dat,
O zi mi-era de-ajuns;

O oră să fi fost amici,
Să ne iubim cu dor,
S-ascult de glasul gurii mici
O oră, şi să mor.

Dându-mi din ochiul tău senin
O rază dinadins,
În calea timpilor ce vin
O stea s-ar fi aprins;

Ai fi trăit în veci de veci
Şi rânduri de vieţi,
Cu ale tale braţe reci
Înmărmureai măreţ,

Un chip de-a pururi adorat
Cum nu mai au perechi
Acele zâne ce străbat
Din timpurile vechi.

Căci te iubeam cu ochi păgâni
Şi plini de suferinţi,
Ce mi-i lăsară din bătrâni

Părinţii din părinţi.

Azi nici măcar îmi pare rău
Că trec cu mult mai rar,
Că cu tristeţă capul tău
Se-ntoarce în zadar,

Căci azi le semeni tuturor
La umblet şi la port,
Şi te privesc nepăsător
C-un rece ochi de mort.

Tu trebuia să te cuprinzi
De acel farmec sfânt,
Şi noaptea candelă s-aprinzi
Iubirii pe pământ.

Glossă

Vreme trece, vreme vine,
Toate-s vechi şi nouă toate;
Ce e rău şi ce e bine
Tu te-ntreabă şi socoate;
Nu spera şi nu ai teamă,
Ce e val ca valul trece;
De te-ndeamnă, de te cheamă,
Tu rămâi la toate rece.

Multe trec pe dinainte,
În auz ne sună multe,
Cine ţine toate minte
Şi ar sta să le asculte?...
Tu aşează-te deoparte,
Regăsindu-te pe tine,
Când cu zgomote deşarte
Vreme trece, vreme vine.

Nici încline a ei limbă
Recea cumpăn-a gândirii
Înspre clipa ce se schimbă
Pentru masca fericirii,
Ce din moartea ei se naşte
Şi o clipă ţine poate;
Pentru cine o cunoaşte
Toate-s vechi şi nouă toate.

Privitor ca la teatru
Tu în lume să te-nchipui:
Joace unul şi pe patru
Totuşi tu ghici-vei chipu-i,
Şi de plânge, de se ceartă,
Tu în colţ petreci în tine
Şi-nţelegi din a lor artă
Ce rău şi ce e bine.

Viitorul şi trecutul
Sunt a filei două feţe,
Vede-n capăt începutul

Cine ştie să le-nveţe;
În prezent le-avem pe toate,
Dar de-a lor zădărnicie
Te întreabă şi socoate.

Căci aceloraşi mijloace
Se supun câte există,
Şi de mii de ani încoace
Lumea-i veselă şi tristă;
Alte măşti, aceeaşi piesă,
Alte guri, aceeaşi gamă,
Amăgit atât de-adese
Nu spera şi nu ai teamă.

Nu spera când vezi mişeii
La izbândă făcând punte,
Te-or întrece nătărăii,
De ai fi cu stea în frunte;
Teamă n-ai, căta-vor iarăşi
Între dânşii să se plece,
Nu te prinde lor tovarăş:
Ce e val, ca valul trece.

Ca un cântec de sirenă,
Lumea-ntinde lucii mreje;
Ca să schimbe-actorii-n scenă,
Te momeşte în vârteje;
Tu pe-alături te strecoară,
Nu băga nici chiar de seamă,
Din cărarea ta afară
De te-ndeamnă, de te cheamă.

De te-ating, să feri în laturi,
De hulesc, să taci din gură;
Ce mai vrei cu-a tale sfaturi,
Dacă ştii a lor măsură;
Zică toţi ce vor să zică,
Treacă-n lume cine-o trece;
Ca să nu-ndrăgeşti nimică,
Tu rămâi la toate rece.

Tu rămâi la toate rece,
De te-ndeamnă, de te cheamă;
Ce e val, ca valul trece,
Nu spera şi nu ai teamă;
Te întreabă şi socoate

Ce e rău şi ce e bine;
Toate-s vechi şi nouă toate:
Vreme trece, vreme vine.

S-a dus amorul...

S-a dus amorul, un amic
Supus amândurora
Deci cânturile mele zic
Adio tuturora.

Uitarea le închide-n scrin
Cu mâna ei cea rece,
Şi nici pe buze nu-mi mai vin,
Şi nici prin gând mi-or trece.

Atâta murmur de isvor,
Atât senin de stele,
Şi un atât de trist amor
Am îngropat în ele!

Din ce noian îndepărtat
Au răsărit în mine!
Cu câte lacrimi le-am udat,
Iubito, pentru tine!

Cum străbăteau atât de greu
Din jalea mea adâncă,
Şi cât de mult îmi pare rău
Că nu mai sufăr încă!

Că nu mai vrei să te araţi,
Lumină de-ndeparte,
Cu ochii tăi întunecaţi
Renăscători din moarte!

Şi cu acel smerit surâs,
Cu acea blândă faţă,
Să faci din viaţa mea un vis,
Din visul meu o viaţă.

Să mi se pară cum că creşti
De cum răsare luna,
În umbra dulcilor poveşti

Din nopţi o mie una.

Era un vis misterios
Şi blând din cale-afară,
Şi prea era de tot frumos
De-au trebuit să piară.

Prea mult un înger mi-ai părut
Şi prea puţin femeie,
Ca fericirea ce-am avut
Să fi putut să steie.

Prea ne pierdusem tu şi eu
În al ei farmec poate,
Prea am uitat de Dumnezeu,
Precum uitarăm toate.

Şi poate că nici este loc
Pe-o lume de mizerii
Pentr-un atât de sfânt noroc
Străbătător durerii!

Departe sunt de tine...

Departe sunt de tine şi singur lângă foc,
Petrec în minte viaţa-mi lipsită de noroc,
Optzeci de ani îmi pare în lume c-am trăit,
Că sunt bătrân ca iarna, că tu vei fi murit.
Aducerile-aminte pe suflet cad în picuri,
Redeşteptând în faţă-mi trecutele nimicuri;
Cu degetele-i vântul loveşte în fereşti,
Se toarce-n gându-mi firul duioaselor poveşti,
Ş-atuncea dinainte-mi prin ceaţă parcă treci,
Cu ochii mari în lacrimi, cu mâni subţiri şi reci;
Cu braţele-amândouă de gâtul meu te-anini
Ţi parc-ai vrea a-mi spune ceva... apoi suspini...
Eu strâng la piept averea-mi de-amor şi frumuseţi,
În sărutări unim noi sărmanele vieţi...
O! glasul amintirii rămâie pururi mut,
Să uit pe veci norocul ce-o clipă l-am avut,
Să uit, cum dup-o clipă din braţele-mi te-ai smult...
Voi fi bătrân şi singur, vei fi murit de mult!

Freamăt de codru

Tresărind scânteie lacul
Şi se leagănă sub soare;
Eu, privindu-l din pădure,
Las aleanul să mă fure
Şi ascult de la răcoare
Pitpalacul.

Din isvoare şi din gârle
Apa sună somnoroasă;
Unde soarele pătrunde
Pintre ramuri a ei unde,
Ea în valuri sperioase
Se azvârle.

Cucul cântă, mierle, presuri -
Cine ştie să le-asculte?
Ale pasărilor neamuri
Ciripesc pitite-n ramuri
Şi vorbesc cu-atât de multe
Înţelesuri.

Cucu-ntreabă: - "Unde-i sora
Viselor noastre de vară?
Mlădioasă şi iubită,
Cu privirea ostenită,
Ca o zână să răsară
Tuturora."

Teiul vechi un ram întins-a,
Ea să poată să-l îndoaie,
Ramul tânăr vânt să-şi deie
Şi de braţe-n sus s-o ieie,
Iară florile să ploaie
Peste dânsa.

Se întreabă trist isvorul:
- "Unde mi-i crăiasa oare?
Părul moale despletindu-şi,

Faţa-n apa mea privindu-şi,
Să m-atingă visătoare
Cu piciorul?"

Am răspuns: - "Pădure dragă,
Eu nu vine, nu mai vine!
Singuri, voi, stejari, rămâneţi
De visaţi la ochii vineţi,
Ce lucină pentru mine
Vara-ntreagă."

Ce frumos era în crânguri,
Când cu ea m-am prins tovarăş!
O poveste încântată
Care azi e-ntunecată...
De-unde eşti, revino iarăşi,
Să fim singuri.

De-or trece anii...

De-or trece anii cum trecură,
Ea tot mai mult îmi va plăce,
Pentru că-n toat-a ei făptură
E-un "nu ştiu cum" ş-un "nu ştiu ce".

M-a fermecat cu vro scânteie
Din clipa-n care ne văzum?
Deşi nu e decât femeie,
E totuşi altfel, "nu ştiu cum".

De-aceea una-mi este mie
De ar vorbi, de ar tăce;
Dac-al ei glas e armonie,
E şi-n tăcere-i "nu ştiu ce".

Astfel robit de-aceeaşi jale
Petrec mereu acelaşi drum...
În taina farmecelor sale
E-un "nu ştiu ce" ş-un "nu ştiu cum".

Te duci...

Te duci şi ani de suferinţă
N-or să te vază ochii-mi trişti,
Înamoraţi de-a ta fiinţă,
De cum zâmbeşti, de cum te mişti.

Şi nu e blând ca o poveste
Amorul meu cel dureros,
Un demon sufletul tău este
Cu chip de marmură frumos.

În faţă farmecul palorii
Şi ochi ce scânteie de vii,
Sunt umezi înfiorătorii
De linguşiri, de viclenii.

Când mă atingi, eu mă cutremur,
Tresar la pasul tău, când treci,
De-al genei tale gingaş tremur
Atârnă viaţa mea pe veci.

Te duci şi rău n-o să-mi mai pară
De-acum de ziua cea de ieri,
Că nu am fost victimă iară
Neînduratelor dureri,

C-auzu-mi n-o să-l mai întuneci
Cu-a gurii dulci suflări fierbinţi,
Pe frunte-mi mâna n-o s-o luneci
Ca să mă faci să-mi ies din minţi.

Puteam numiri defăimătoare
În gândul meu să-ţi iscodesc,
Şi te uram cu-nverşunare,
Te blestemam, căci te iubesc.

De-acum nici asta nu-mi rămâne
Şi n-o să am ce blestema,
Ca azi va fi ziua de mâne,

Ca mâni toţi anii s-or urma -

O toamnă care întârzie
Pe-un istovit şi trist isvor;
Deasupra-i frunzele pustie -
A mele visuri care mor.

Viaţa-mi pare-o nebunie
Sfârşită făr-a fi-nceput,
În toată neagra vecinicie
O clipă-n braţe te-am ţinut.

De-atunci, pornind a lui aripe,
S-a dus pe veci norocul meu -
Redă-mi comoara unei clipe
Cu ani de părere de rău!

Peste vârfuri

Peste vârfuri trece lună,
Codru-şi bate frunza lin,
Dintre ramuri de arin
Melancolic cornul sună.

Mai departe, mai departe,
Mai încet, tot mai încet,
Sufletu-mi nemângâiet
Îndulcind cu dor de moarte.

De ce taci, când fermecată
Inima-mi spre tine-ntorn?
Mai suna-vei, dulce corn,
Pentru mine vre odată?

Somnoroase păsărele...

Somnoroase păsărele
Pe la cuiburi se adună,
Se ascund în rămurele -
Noapte bună!

Doar isvoarele suspină,
Pe când codrul negru tace;
Dorm şi florile-n grădină -
Dormi în pace!

Trece lebăda pe ape
Între trestii să se culce -
Fie-ţi îngerii aproape,
Somnul dulce!

Peste-a nopţii feerie
Se ridică mândra lună,
Totu-i vis şi armonie -
Noapte bună!

Revedere

(În formă populară)

- "Codrule, codruţule,
Ce mai faci, drăguţule,
Că de când nu ne-am văzut
Multă vreme au trecut
Şi de când m-am depărtat,
Multă lume am îmblat."

- "Ia, eu fac ce fac de mult,
Iarna viscolu-l ascult,
Crengile-mi rupându-le,
Apele-astupându-le,
Troienind cărările
Şi gonind cântările;
Şi mai fac ce fac de mult,
Vara doina mi-o ascult
Pe cărarea spre isvor
Ce le-am dat-o tuturor,
Împlându-şi cofeile,
Mi-o cântă femeile."

- "Codrule cu râuri line,
Vreme trece, vreme vine,
Tu din tânăr precum eşti
Tot mereu întinereşti."

- "Ce mi-i vremea, când de veacuri
Stele-mi scânteie pe lacuri,
Că de-i vremea rea sau bună,
Vântu-mi bate, frunza-mi sună;
Şi de-i vremea bună, rea,
Mie-mi curge Dunărea.
Numai omu-i schimbător,
Pe pământ rătăcitor,
Iar noi locului ne ţinem,
Cum am fost, aşa rămânem:
Marea şi cu râurile,
Lumea cu pustiurile,

Luna şi cu soarele.
Codrul cu isvoarele."

Când amintirile...

Când amintirile-n trecut
Încearcă să mă cheme,
Pe drumul lung şi cunoscut
Mai trec din vreme-n vreme.

Deasupra casei tale ies
Şi azi aceleaşi stele,
Ce-au luminat atât de des
Înduioşării mele.

Şi peste arbori răsfiraţi
Răsare blânda lună,
Ce ne găsea îmbrăţişaţi
Şoptindu-ne-mpreună.

A noastre inimi îşi jurau
Credinţă pe toţi vecii,
Când pe cărări se scuturau
De floare liliecii.

Putut-au oare-atâta dor
În noapte să se stingă,
Când valuri de isvor
N-au încetat să plângă,

Cum luna trece prin stejari
Urmând mereu în cale-şi
Când ochii tăi, tot încă mari,
Se uită dulci şi galeşi?

Doină

De la Nistru pân' la Tissa
Tot Românul plânsu-mi-s'a,
Că nu mai poate străbate
De-atâta străinătate.
Din Hotin şi pân la Mare
Vin Muscalii de-a călare,
De la Mare la Hotin
Mereu calea ne-o aţin;
Din Boian la Vatra-Dornii
Au umplut omida cornii,
Şi străinul te tot paşte
De nu te mai poţi cunoaşte.
Sus la munte, jos pe vale
Şi-au făcut duşmanii cale,
Din Satmar pân' în Săcele
Numai vaduri ca acele.
Vai de biet Român săracul!
Îndărăt tot dă ca racul,
Nici îi merge, nici se 'ndeamnă,
Nici îi este toamna, toamnă,
Nici e vara vara lui,
Şi-i străin în ţara lui.
De la Turnu 'n Dorohoi
Curg duşmanii în puhoi
Şi s'aşează pe la noi;
Toate cântecele pier,
Sboară păserile toate
De neagra străinatate;
Numai umbra spinului
La uşa creştinului.
Îşi desbracă ţara sinul,
Codrul - frate cu Românul -
De secure se tot pleacă
Şi isvoarele îi seacă -
Sărac în ţară săracă!

Cine-au îndrăgit străinii,
Mânca-i-ar inima câinii,
Mânca-i-ar casa pustia,
Şi neamul nemernicia!

Ştefane Măria Ta,

Tu la Putna nu mai sta,
Las' Archimandritului
Toată grija schitului,
Lasă grija Sfinţilor
În seama părinţilor,
Clopotele să le tragă
Ziua 'ntreagă, noaptea 'ntreagă,
Doar s'a 'ndura Dumnezeu,
Ca să 'ţi mântui neamul tău!
Tu te 'nalţă din mormânt,
Să te aud din corn sunând
Şi Moldova adunând.
De-i suna din corn odată,
Ai s'aduni Moldova toată,
De-i suna de două ori,
Îţi vin codri 'n ajutor,
De-i suna a treia oară
Toţi duşmanii or să piară
Din hotară în hotară -
Îndrăgi-i-ar ciorile
Şi spânzurătorile!

Mai am un singur dor

Mai am un singur dor:
În liniştea serii
Să mă lăsaţi să mor
La marginea mării;
Să-mi fie somnul lin
Şi codrul aproape,
Pe-ntinsele ape
Să am un cer senin.
Nu-mi trebuie flamuri,
Nu voi sicriu bogat,
Ci-mi împletiţi un pat
Din tinere ramuri.

Şi nime-n urma mea
Nu-mi plângă la creştet,
Doar toamna glas să dea
Frunzişului veşted.
Pe când cu zgomot cad
Isvoarele-ntr-una,
Alunece luna
Prin vârfuri lungi de brad.
Pătrunză talanga
Al serii rece vânt,
Deasupră-mi teiul sfânt,
Să-şi scuture creanga.

Cum n-oi mai fi pribeag
De-atunci înainte,
M-or troieni cu drag
Aduceri aminte.
Luceferi, ce răsar
Din umbră de cetini,
Fiindu-mi prietini,
O să-mi zâmbească iar.
Va geme de patemi
Al mării aspru cânt...
Ci eu voi fi pământ
În singurătate-mi.

De-oi adormi

(variantă)

De-oi adormi curând
În noaptea uitării,
Să mă duceţi tăcând
La marginea mării.

Nu voi sicriu bogat,
Făclie şi flamuri,
Ci-mi împletiţi un pat
Din tinere ramuri.

Să-mi fie somnul lin
Şi codrul aproape,
Luceasc-un cer senin
Pe-adâncele ape,

Care-n dureri adânci
Se nalţă la maluri,
S-ar atârna de stânci
Cu braţe de valuri,

Se nalţă, dar recad
Şi murmură-ntr-una,
Când pe păduri de brad
Alunecă luna.

Şi nime-n urma mea
Nu-mi plângă la creştet,
Doar moartea glas să dea
Frunzişului veşted.

Să treacă lin prin vânt
Atotştiutoarea,
Deasupră-mi teiul sfânt
Să-şi scuture floarea.

Cum n-oi mai fi pribeag
De-atunci înainte,
M-or troieni cu drag

Aduceri aminte,

Ce n-or şti că privesc
O lume de patemi,
Pe când liane cresc
Pe singurătate-mi.

Nu voi mormânt bogat

(variantă)

Nu voi mormânt bogat,
Cântare şi flamuri,
Ci-mi împletiţi un pat
Din tinere ramuri.
Şi nime-n urma mea
Nu-mi plângă la creştet,
Frunzişului veşted
Doar vântul glas să-i dea.
În liniştea sării
Să mă-ngropaţi, pe când
Trec stoluri greu zburând
La marginea mării.

Să-mi fie somnul lin
Şi codrul aproape,
Lucească cer senin
Eternelor ape,
Care din văi adânci
Se-nalţă la maluri,
Cu braţe de valuri
S-ar atârna de stânci -
Şi murmură-ntr-una
Când spumegând recad,
Iar pe păduri de brad
Alunece luna.

Reverse dulci scântei
Atotştiutoarea,
Deasupră-mi crengi de tei
Să-şi scuture floarea.
Nemaifiind pribeag
De-atunci înainte,
Aduceri aminte
M-or coperi cu drag
Şi stinsele patemi
Le-or troieni căzând,
Uitarea întinzând
Pe singurătate-mi.

Iar când voi fi pământ

(variantă)

Iar când voi fi pământ,
În liniştea serii,
Săpaţi-mi un mormânt
La marginea mării.

Nu voi sicriu bogat,
Podoabe şi flamuri,
Ci-mi împletiţi un pat
Din veştede ramuri.

Să-mi fie somnul lin
Şi codrul aproape,
Să am un cer senin
Pe-adâncile ape.

S-aud cum blânde cad
Isvoarele-ntr-una,
Pe vârfuri lungi de brad
Alunece luna.

S-aud pe valuri vânt,
Din munte talanga,
Deasupra-mi teiul sfânt
Să-şi scuture creanga.

Şi cum n-oi suferi
De-atuncea-nainte,
Cu flori m-or troieni
Aduceri aminte.

Şi cum va înceta
Al inimii zbucium,
Ce dulce-mi va suna
Cântarea de bucium!

Vor arde-n preajma mea
Luminile-n dealuri,
Izbind s-or frământa

Eternele valuri

Şi nime-n urma mea
Nu-mi plângă la creştet,
Ci codrul vânt să dea
Frunzişului veşted.

Luceferii de foc
Privi-vor din cetini
Mormânt făr' de noroc
Şi fără prieteni.

Epigonii

Când privesc zilele de-aur a scripturelor române,
Mă cufund ca într-o mare de visări dulci şi senine
Şi în jur parcă-mi colindă dulci şi mândre primăveri,
Sau văd nopţi ce-ntind deasupră-mi oceanele de stele,
Zile cu trei sori în frunte, verzi dumbrăvi cu filomele,
Cu izvoare-ale gândirii şi cu râuri de cântări.

Văd poeţi ce-au scris o limbă, ca un fagure de miere:
Cichindeal gură de aur, *Mumulean* glas cu durere,
Prale firea cea întoarsă, *Daniil* cel trist şi mic,
Văcărescu cântând dulce a iubirii primăvară,
Cantemir croind la planuri din cuţite şi pahară,
Beldiman vestind în stihuri pe războiul inimic.

Liră de argint, *Sihleanu - Donici* cuib de-nţelepciune,
Care, cum rar se întâmplă, ca să mediteze pune
Urechile ce-s prea lunge ori coarnele de la cerb;
Unde-i boul lui cuminte, unde-i vulpea diplomată?
S-au dus toţi, s-au dus cu toate pe o cale nenturnată.
S-au dus *Pann,* fiul Pepelei, cel isteţ ca un proverb.

Eliad zidea din visuri şi din basme seculare
Delta biblicelor sânte, profeţiilor amare,
Adevăr scăldat în mite, sfinx pătrunsă de-nţeles;
Munte cu capul de piatră de furtune deturnată,
Stă şi azi în faţa lumii o enigmă nesplicată
Şi vegheaz-o stâncă arsă dintre nouri de eres.

Bolliac cânta iubagul ş-a lui lanţuri de aramă;
L-ale ţării flamuri negre *Cârlova* oştirea cheamă,
În prezent vrăjeşte umbre dintr-al secolilor plan;
Şi ca *Byron,* treaz de vântul cel sălbatic al durerii,
Palid stinge-*Alexandrescu* sânta candel-a sperării,
Descifrând eternitatea din ruina unui an.

Pe-un pat alb ca un linţoliu zace lebăda murindă,
Zace palida vergină cu lungi gene, voce blândă -
Viaţa-i fu o primăvară, moartea-o părere de rău;

Iar poetul ei cel tânăr o privea cu îmbătare,
Şi din liră curgeau note şi din ochi lacrimi amare
Şi astfel *Bolintineanu* începu cântecul său.

Mureşan scutură lanţul cu-a lui voce ruginită,
Rumpe coarde de aramă cu o mână amorţită,
Cheamă piatra să învie ca şi miticul poet,
Smulge munţilor durerea, brazilor destinul spune,
Şi bogat în sărăcia-i ca un astru el apune,
Preot deşteptării noastre, semnelor vremii profet.

Iar *Negruzzi* şterge colbul de pe cronice bătrâne,
Căci pe mucedele pagini stau domniilor române,
Scrise de mâna cea veche a-nvăţaţilor mireni;
Moaie pana în coloarea unor vremi de mult trecute,
Zugrăveşte din nou iarăşi pânzele posomorâte,
Ce-arătau faptele crunte unor domni tirani, vicleni.

Ş-acel rege-al poeziei, vecinic tânăr şi ferice,
Ce din frunze îţi doineşte, ce cu fluierul îţi zice,
Ce cu basmul povesteşte - veselul *Alecsandri,*
Ce-nşirând mărgăritare pe a stelei blondă rază,
Acum seculii străbate, o minune luminoasă,
Acum râde printre lacrimi când o cântă pe *Dridri.*

Sau visând o umbră dulce cu de-argint aripe albe,
Cu doi ochi ca două basme mistice, adânce, dalbe,
Cu zâmbirea de vergină, cu glas blând, duios, încet,
El îi pune pe-a ei frunte mândru diadem de stele,
O aşează-n tron de aur, să domnească lumi rebele
Şi iubind-o fără margini, scrie: *"visul de poet".*

Sau visând cu doina tristă a voinicului de munte,
Visul apelor adânce şi a stâncelor cărunte,
Visul selbelor bătrâne de pe umerii de deal,
El deşteaptă-n sânul nostru dorul ţării cei străbune,
El revoacă-n dulci icoane a istoriei minune,
Vremea lui Ştefan cel Mare, zimbrul sobru şi regal.

.....

Iară noi? noi, epigonii?... Simţiri reci, harfe zdrobite,
Mici de zile, mari de patimi, inimi bătrâne, urâte,
Măşti râzânde, puse bine pe-un caracter inimic;
Dumnezeul nostru: umbră, patria noastră: o frază;

În noi totul e spoială, totu-i lustru fără bază;
Voi credeaţi în scrisul vostru, *noi nu credem în nimic!*

Şi de-aceea spusa voastră era sântă şi frumoasă,
Căci de minţi era gândită, căci din inimă era scoasă,
Inimi mari, tinere încă, deşi voi sunteţi bătrâni.
S-a întors maşina lumii, cu voi *viitorul* trece;
Noi sântem iarăşi *trecutul,* fără inimi, trist şi rece;
Noi în noi n-avem nimica, totu-i calp, totu-i străin!

Voi, pierduţi în gânduri sânte, convorbeaţi cu idealuri;
Noi cârpim cerul cu stele, noi mânjim marea cu valuri,
Căci al nostru-i sur şi rece - marea noastră-i de îngheţ.
Voi urmaţi cu răpejune cugetările regine,
Când, plutind pe aripi sânte, printre stelele senine,
Pe-a lor urme luminoase voi asemenea mergeţi.

Cu-a ei candelă de aur palida înţelepciune,
Cu zâmbirea ei regală, ca o stea ce nu apune,
Lumina a vieţii voastre drum de roze semănat.
Sufletul vostru: un înger, inima voastră: o liră,
Ce la vântul cald ce-o mişcă, cântări molcome respiră;
Ochiul vostru vedea-n lume de icoane un palat.

Noi? Privirea scrutătoare ce nimica nu visează,
Ce tablourile minte, ce simţirea simulează,
Privim reci la lumea asta - vă numim vizionari.
O convenţie e totul; ce-i azi drept, mâne-i minciună;
Aţi luptat luptă deşartă, aţi vânat ţintă nebună,
Aţi visat zile de aur pe-astă lume de amar.

"Moartea succede vieţii, viaţa succede la moarte",
Alt sens n-are lumea asta, n-are alt scop, altă soarte;
Oamenii din toate cele fac icoane şi simbol;
Numesc sânt, frumos şi bine ce nimic nu însemnează,
Împărţesc a lor gândire pe sisteme numeroase
Şi pun haine de imagini pe cadavrul trist şi gol.

Ce e cugetarea sacră? Combinare măiestrită
Unor lucruri nexistente; carte tristă şi-ncâlcită,
Ce mai mult o încifrează cel ce vrea a descifra.
Ce e poezia? Înger palid cu priviri curate,
Voluptos jos de icoane şi cu glasuri tremurate,
Strai de purpură şi aur peste ţărâna cea grea.

Rămâneţi dară cu bine, sânte firi vizionare,
Ce făceaţi valul să cânte, ce puneaţi steaua să zboare,
Ce creaţi o altă lume pe-astă lume de noroi;
Noi reducem *tot* la pravul azi în noi, mâni în ruină,
Proşti şi genii, mic şi mare, sunet, sufletul, lumină -
Toate-s praf... *Lumea-i cum este*... şi ca dânsa suntem noi.

Călin

(File din poveste)

GAZEL

Toamna frunzele-mi colindă,
Sun-un grier sub o grindă,
Vântul jalnic bate-n geamuri
Cu o mână tremurândă,
Iară tu la gura sobei
Stai ca somnul să te prindă.
Ce tresari din vis deodată?
Tu auzi păşind în tindă -
E iubitul care vine
De mijloc să te cuprindă
Şi în faţa ta frumoasă
O să ţie o oglindă,
Să te vezi pe tine însăţi
Visătoare, surâzândă.

I

Pe un deal răsare luna, ca o vatră de jăratic,
Rumenind străvechii codri şi castelul singuratic
Ş-ale râurilor ape, ce sclipesc fugind în ropot -
De departe-n văi coboară tânguiosul glas de clopot;
Pe deasupra de prăpăstii sunt zidiri de cetăţuie,
Acăţat de pietre sure un voinic cu greu le suie;
Aşezând genunchiu şi mână când pe-un colţ, când pe alt colţ,
Au ajuns să rupă gratii ruginite-a unei bolţi
Şi pe-a degetelor vârfuri în ietacul tăinuit
Intră - unde zidul negru într-un arc a-ncremenit.
Ci prin flori întreţesute, pintre gratii luna moale
Sfiicioasă şi smerită şi-au vărsat razele sale;
Unde-ajung par văruite zid, podele ca de cridă,
Pe-unde nu - părea că umbra cu cărbune-i zugrăvită.
Iar de sus până-n podele un painjăn prins de vrajă
A ţesut subţire pânză străvezie ca o mreajă;
Tremurând ea licureşte şi se pare a se rumpe,
Încărcată de o bură, de un colb de pietre scumpe.
După pânza de painjăn doarme fata de-mpărat;
Înecată de lumină e întinsă în crivat.
Al ei chip se zugrăveşte plin şi alb: cu ochiu-l măsuri
Prin uşoara-nvineţire a subţirilor mătăsuri;
Ici şi colo a ei haină s-a desprins din sponci ş-arată
Trupul alb în goliciunea-i, curăţia ei de fată.
Răsfiratul păr de aur peste perini se-mprăştie,
Tâmpla bate liniştită ca o umbră viorie,
Şi sprâncenele arcate fruntea albă i-o încheie,
Cu o singură trăsură măiestrit le încondeie;
Sub pleoapele închise globii ochilor se bat,
Braţul ei atârnă leneş peste marginea de pat;
De a vârstii ei căldură fragii sânului se coc,
A ei gură-i descleştată de-a suflării sale foc,
Ea zâmbind îşi mişcă dulce a ei buze mici, subţiri;
Iar pe patu-i şi la capu-i presuraţi-s trandafiri.

Iar voinicul s-apropie şi cu mâna sa el rumpe
Pânza cea acoperită de un colb de pietre scumpe:
A frumseţii haruri goale ce simţirile-i adapă,
Încăperile gândirii mai nu pot să le încapă.
El în braţe prinde fata, peste faţă i se-nclină,
Pune gura lui fierbinte pe-a ei buze ce suspină,
Şi inelul scump i-l scoate de pe degetul cel mic -
Ş-apoi pleacă iar în lume năzdrăvanul cel voinic.

II

Ea a doua zi se miră cum de firele sunt rupte,
Şi-n oglind-ale ei buze vede vinete şi supte -
Ea zâmbind şi trist se uită şi şopoteşte blând din gură:
- "Zburător cu negre plete, vin' la noapte de mă fură."

III

Fiecine cum i-e vrerea, despre fete samă deie-şi -
Dar ea seamănă celora îndrăgiţi de singuri ei-şi.
Şi Narcis văzându-şi faţa în oglinda sa, isvorul,
Singur fuse îndrăgitul, singur el îndrăgitorul.
Ţi de s-ar putea pe dânsa cineva ca sa o prindă,
Când cu ochii mari, sălbatici se priveşte în oglindă,
Subţiindu-şi gura mică şi chemându-se pe nume
Şi fiindu-şi şie dragă cum nu-i este nime-n lume,
Atunci el cu o privire nălucirea i-ar discoasă
Cum că ea - frumoasa fată - a ghicit că e frumoasă.
Idol tu! răpire minţii! cu ochi mari şi părul des,
Pentr-o inimă fecioară mândru idol ţi-ai ales!
Ce şopteşte ea în taină, când priveşte cu mirare
Al ei chip gingaş şi tânăr, de la cap pân' la picioare?
"Vis frumos avut-am noaptea. A venit un zburător
Şi strângându-l tare-n braţe, era mai ca să-l omor...
Şi de-aceea când mă caut în păretele de-oglinzi,
Singurică-n cămăruţă braţe albe eu întinz
Şi mă-mbrac în părul galben, ca în strai uşor ţesut,
Şi zărind rotundu-mi umăr mai că-mi vine să-l sărut.
Şi atunci de sfiiciune mi-iese sângele-n obraz -
Cum nu vine zburătorul, ca la pieptul lui să caz?
Dacă boiul mi-l înmlădiiu, dacă ochii mei îmi plac,
E temeiul că acestea fericit pe *el* îl fac.
Şi mi-s dragă mie însămi, pentru că-i sunt dragă lui -
Gură tu! învaţă minte, nu mă spune nimărui,
Nici chiar lui, când vine noaptea lângă patul meu tiptil,
Doritor ca o femeie şi viclean ca un copil!"

IV

Astfel vine-n toată noaptea zburător la al ei pat.
Se trezi din somn deodată de sărutu-i fermecat;
Şi atuncea când spre uşă el se-ntoarce ca să fugă,
Ea-l opreşte-n loc cu ochii şi c-o mult smerită rugă:
- "O, rămâi, rămâi la mine, tu cu viers duios de foc,
Zburător cu plete negre, umbră fără de noroc
Şi nu crede că în lume, singurel şi rătăcit,
Nu-i găsi un suflet tânăr ce de tine-i îndrăgit.
O, tu umbră pieritoare, cu adâncii, trişti ochi,
Dulci-s ochii umbrei tale - nu le fie de diochi!"
El s-aşază lângă dânsa şi o prinde de mijloc,
Ea şopteşte vorbe arse de al buzelor ei foc:
- "O, şopteşte-mi - zice dânsul - tu cu ochii plini d-eres
Dulci cuvinte nenţelese, însă pline de-nţeles.
Al vieţii vis de aur ca un fulger, ca o clipă-i,
Şi-l visez, când cu-a mea mână al tău braţ rotund îl pipăi,
Când pui capul tu pe pieptu-mi şi bătăile îi numeri,
Când sărut cu-mpătimire ai tăi albi şi netezi umeri
Şi când sorb al tău răsuflet în suflarea vieţii mele
Şi când inima ne creşte de *un* dor, de-o dulce jele;
Când pierdută razimi faţa de-arzătorul meu obraz,
Părul tău bălai şi moale de mi-l legi după grumaz,
Ochii tăi pe jumătate de-i închizi, mi-ntinzi o gură,
Fericit mă simt atuncea cu asupra de măsură.
Tu!!... nu vezi... nu-ţi aflu nume... Limba-n gură mi se leagă
Şi nu pot să-ţi spun odată, cât - ah! cât îmi eşti de dragă!"
Ei şoptesc, multe şi-ar spune şi nu ştiu de-unde să-nceapă,
Căci pe rând şi-astupă gura, când cu gura se adapă;
Unu-n braţele altuia, tremurând ei se sărută,
Numai ochiul e vorbareţ, iară limba lor e mută,
Ea-şi acopere cu mâna faţa roşă de sfială,
Ochii-n lacrimi şi-i ascunde într-un păr ca de peteală.

V

S-au făcut ca ceara albă faţa roşă ca un măr
Şi atâta de subţire, să o tai c-un fir de păr.
Şi cosiţa ta bălaie o aduni la ochi plângând,
Inimă făr' de nădejde, suflete bătut de gând.
Toată ziua la fereastră, suspinând, nu spui nimică,
Ridicând a tale gene, al tău suflet se ridică;
Urmărind pe ceruri limpezi cum pluteşte-o ciocârlie,
Tu ai vrea să spui să ducă către dânsul o solie,
Dar ea zboară... tu cu ochiul plutitor şi-ntunecos
Stai cu buze descleştate de un tremur dureros.
Nu-ţi mai scurge ochii tineri, dulcii cerului fiaştri,
Nu uita că-n lacrimi este taina ochilor albaştri.
Stele rare din tărie cad ca picuri de argint,
Şi seninul cer albastru mândru lacrimile-l prind;
Dar dacă ar cădea toate, el rămâne trist şi gol,
N-ai putea sa faci cu ochii înălţimilor ocol -
Noaptea stelelor, a lunei, a oglinzilor de râu
Nu-i ca noaptea cea mocnită şi pustie din sicriu;
Şi din când în când vărsate, mândru lacrimele-ţi şed,
Dar de seci întreg isvorul, atunci cum o să te văd?
Prin ei curge rumenirea, mândră ca de trandafiri,
Şi zăpada viorie din obrajii tăi subţiri -
Apoi noaptea lor albastră, a lor dulce vecinicie,
Ce uşor se mistuieşte prin plânsorile pustie...
Cine e nerod să ardă în cărbuni smarandul rar
Ş-a lui vecinică lucire s-o strivească în zadar?
Tu-ţi arzi ochii şi frumseţa... Dulce noaptea lor se stânge,
Şi nici ştii ce pierde lumea. Nu mai plânge, nu mai plânge!

VI

O, tu crai cu barba-n noduri ca şi cârlţii când nu-i perii,
Tu în cap nu ai grăunţe, numai pleavă şi puzderii.
Bine-ţi pare să fii singur, crai bătrân fără de minţi,
Să oftezi dup-a ta fată, cu ciubucul între dinţi?
Să te primbli şi să numeri scânduri albe în cerdac?
Mult bogat ai fost odată, mult rămas-ai tu sărac!
Alungat-o ai pe dânsa, ca departe de părinţi
În coliba împistrită ea să nasc-un pui de prinţ.
În zadar ca s-o mai cate, tu trimiţi în lume crainic,
Nimeni n-a afla locaşul, unde ea s-ascunde tainic.

VII

Sură-i sara cea de toamnă; de pe lacuri apa sură
Înfunda mişcarea-i creaţă între stuf la iezătură;
Iar pădurea lin suspină şi prin frunzele uscate
Rânduri, rânduri trece-un freamăt, ce le scutură pe toate.
De când codrul, dragul codru, troienindu-şi frunza toată,
Îşi deschide-a lui adâncuri, faţa lunei să le bată,
Tristă-i firea, iară vântul sperios vo creangă farmă -
Singuratece isvoare fac cu valurile larmă.
Pe potica dinspre codri, cine oare se coboară?
Un voinic cu ochi de vultur lunga vale o măsoară.
Şapte ani de când plecat-ai, zburător cu negre plete,
Ş-ai uitat de soarta mândrei, iubitoarei tale fete!
Şi pe câmpul gol el vede un copil umblând desculţ
Şi cercând ca să adune într-un cârd bobocii mulţi.
- "Bună vreme, măi băiete!" - "Mulţămim, voinic străin!"
- "Cum te cheamă, măi copile?" - "Ca pe tata-meu - Călin;
Mama-mi spune câteodată, de-o întreb: a cui-s, mamă?
- Zburătoru-ţi este tată şi pe el Călin îl cheamă."
Când l-aude, numai dânsul îşi ştia inima lui,
Căci copilul cu bobocii era chiar copilul lui.
Atunci intră în colibă şi pe capătu-unei laiţi,
Lumina cu mucul negru într-un hârb un roş opaiţ;
Se coceau pe vatra sură două turte în cenuşă,
Un papuc e sub o grindă, iară altul după uşă;
Hârâită, noduroasă, stă în colb râşniţa veche,
În cotlon torcea motanul, pieptănându-şi o ureche;
Sub icoana afumată unui sfânt cu comănac
Arde-n candel-o lumină cât un sâmbure de mac;
Pe-a icoanei policioară, busuioc şi mint-uscată
Împlu casa-ntunecoasă de-o mireasmă pipărată;
Pe cuptiorul uns cu humă şi pe coşcovii păreţi
Zugrăvit-au c-un cărbune copilaşul cel isteţ
Purceluşi cu coada sfredel şi cu beţe-n loc de labă,
Cum mai bine i se şede unui purceluş de treabă.
O beşică-n loc de sticlă e întinsă-n ferăstruie
Printre care trece-o dungă mohorâtă şi gălbuie.
Pe un pat de scânduri goale doarme tânăra nevastă
În mocnitul întuneric şi cu faţa spre fereastră.
El s-aşază lângă dânsa fruntea ei o netezeşte,
O desmiardă cu durere, suspinând o drăgosteşte.
Pleacă gura la ureche-i, blând pe nume el o cheamă,
Ea ridică somnoroasă lunga genelor maramă,
Spăriet la el se uită... i se pare că visează,
Ar zâmbi şi nu se-ncrede, ar răcni şi nu cutează.
El din patu-i o ridică şi pe pieptul lui şi-o pune,

Inima-i zvâcneşte tare, viaţa-i parcă se răpune.
Ea se uită, se tot uită, un cuvânt măcar nu spune,
Râde doar cu ochii-n lacrimi, spăriată de-o minune,
Ş-apoi îi suceşte părul pe-al ei deget alb, subţire,
Îşi ascunde faţa roşă l-a lui piept duios de mire.
El ştergarul i-l desprinde şi-l împinge lin la vale,
Drept în creştet o sărută pe-al ei păr de aur moale
Şi bărbia i-o ridică, s-uită-n ochii plini de apă,
Şi pe rând şi-astupă gura, când cu gura se adapă.

VIII

De treci codrii de aramă, de departe vezi albind
Ş-auzi mândra glăsuire a pădurii de argint.
Acolo, lângă isvoară, iarba pare de omăt,
Flori albastre tremur ude în văzduhul tămâiet;
Pare-că şi trunchii vecinici poartă suflete sub coajă,
Ce suspină printre ramuri cu a glasului lor vrajă.
Iar prin mândrul întuneric al pădurii de argint
Vezi isvoare zdrumicate peste pietre licurind;
Ele trec cu harnici unde şi suspină-n flori molatic,
Când coboară-n ropot dulce din tăpşanul prăvălatic,
Ele sar în bulgări fluizi peste prundul din răstoace,
În cuibar rotind de ape, peste care luna zace.
Mii de fluturi mici albaştri, mii de roiuri de albine
Curg în râuri sclipitoare peste flori de miere pline,
Împlu aerul văratic de mireasmă şi răcoare
A popoarelor de muşte sărbători murmuitoare.
Lângă lacul care-n tremur somnoros şi lin se bate,
Vezi o *masă mare*-ntinsă cu făclii prea luminate,
Căci din patru părţi a lumii împăraţi şi-mpărătese,
Au venit ca să serbeze nunta gingaşei mirese;
Feţi-frumoşi cu păr de aur, zmei cu solzii de oţele,
Cititorii cei de zodii şi şăgalnicul Pepele.
Iată craiul, socru-mare, rezemat în jilţ cu spată,
El pe capu-i portă mitră şi-i cu barba pieptănată;
Ţapăn, drept, cu schiptru-n mână, şede-n perine de puf
Şi cu crengi îl apăr pagii de muscuţe şi zăduf...
Acum iată că din codru şi Călin mirele iese,
Care ţine-n a lui mână, mâna gingaşei mirese.
Îi foşnea uscat pe frunze poala lung-a albei rochii,
Faţa-i roşie ca mărul, de noroc i-s umezi ochii;
La pământ mai că ajunge al ei păr de aur moale,
Care-i cade peste braţe, peste umerele goale.
Astfel vine mlădioasă, trupul ei frumos îl poartă,
Flori albastre are-n păru-i şi o stea în frunte poartă.
Socrul roagă-n capul mesei să poftească să se pună
Nunul mare, mândrul soare, şi pe nună, mândra lună.
Şi s-aşază toţi la masă, cum li-s anii, cum li-i rangul,
Lin vioarele răsună, iară cobza ţine hangul. -
Dar ce zgomot se aude? Bâzâit ca de albine?
Toţi se uită cu mirare şi nu ştiu de unde vine,
Până văd păinjenişul între tufe ca un pod,
Peste care trece-n zgomot o mulţime de norod.
Trec furnici ducând în gură de făină marii saci,
Ca să coacă pentru nuntă şi plăcinte şi colaci;
Şi albinele-aduc miere, aduc colb mărunt de aur,

Ca cercei din el să facă cariul, care-i meşter faur.
Iată vine nunta-ntreagă - vornicel e-un grierel,
Îi sar purici înainte cu potcoave de oţel;
În veşmânt de catifele, un bondar rotund în pântec
Somnoros pe nas ca popii glăsuieşte-ncet un cântec;
O cojiţă de alună trag locuste, podu-l scutur,
Cu musteaţa răsucită şede-n ea un mire flutur;
Fluturi mulţi, de multe neamuri, vin în urma lui un lanţ,
Toţi cu inime uşoare, toţi şăgalnici şi berbanţi.
Vin ţânţarii lăutarii, gândăceii, cărăbuşii,
Iar mireasa viorică i-aştepta-ndărătul uşii.
Şi pe masa-mpărătească sare-un greier, crainic sprinten,
Ridicat în două labe, s-a-nchinat bătând din pinten;
El tuşeşte, îşi încheie haina plină de şireuri:
- "Să iertaţi, boieri, ca nunta s-o pornim şi noi alături."

Strigoii

I

> ... că trece aceasta ca fumul de pre pământ.
> Ca floarea au înflorit, ca iarba s-au tăiat,
> cu pânză se înfăşură, cu pământ se acopere.

Sub bolta cea înaltă a unei vechi biserici,
Între făclii de ceară, arzând în sfeşnici mari,
E-ntinsă-n haine albe, cu faţa spre altar,
Logodnica lui Arald, stăpân peste avari;
Încet, adânc răsună cântările de clerici.

Pe pieptul moartei luce de pietre scumpe salbă
Şi păru-i de-aur curge din raclă la pământ,
Căzuţi în cap sunt ochii. C-un zâmbet trist şi sfânt
Pe buzele-i lipite, ce vinele îi sunt,
Iar faţa ei frumoasă ca varul este albă.

Şi lângă ea-n genunche e Arald, mândrul rege,
Scânteie desperarea în ochii crunţi de sânge,
Şi încâlcit e părul lui negru... gura-şi strânge;
El ar răcni ca leii, dar vai! nu poate plânge.
De zile trei îşi spune povestea vieţii-ntrege.

"Eram un copilandru. Din codri vechi de brad
Flămânzii ochi rotindu-i, eu mistuiam pământul,
Eu răzvrăteam imperii, popoarele cu gândul...
Visând că toată lumea îmi asculta cuvântul,
În valurile Volgăi cercam cu spada vad.

Domnind semeţ şi tânăr pe roinicele stoluri,
Căror a mea fiinţă un semizeu părea,
Simţeam că universul la pasu-mi tresărea,
Şi naţii călătoare, împinse de a mea,
Umplut-au sperioase pustiul pân' la poluri.

Căci Odin părăsise de gheaţă nalta-i domă,
Pe zodii sângeroase porneau a lui popoară;
Cu creştetele albe, preoţi cu pleata rară
Trezeau din codrii vecinici, din pace seculară,

Mii roiuri vorbitoare, curgând spre vechea Romă.

Pe Nistru tăbărâsem poporul tău să-mpil;
Cu sfetnici vechi de zile mă-ntâmpinaşi în cale,
Ca marmura de albă, cu păr de aur moale;
În jos plecat-am ochii-naintea feţei tale,
Stătând un îndărătnic... un sfiicios copil.

La blânda ta mustrare simt glasul cum îmi seacă...
Eu caut a răspunde, nu ştiu ce să răspund;
Mi-ar fi părut mai bine-n pământ să mă cufund,
Cu mânele-amândouă eu faţa îmi ascund
Şi-ntâia dată-n viaţă un plâns amar mă-neacă.

Zâmbiră între dânşii bătrânii tăi prieteni
Şi singuri ne lăsară... Te-ntreb într-un târziu,
Uitându-mă la tine, privind fără să ştiu:
La ce-ai venit, regină, aicea în pustiu?
Ce cauţi la barbarul sub streaşina-i de cetini?

Cu glasul plin de lacrimi, de-nduioşare cald,
Privindu-mă cu ochii, în care-aveai un cer,
Mi-ai zis: "Aştept din parte-ţi, o, rege cavaler,
Că-mi vei da prins pe-acela ce umilit ţi-l cer...
Eu vreau să-mi dai copilul zburdalnic - pe Arald."

Şi, întorcându-mi faţa, eu spada ţi-am întins.
Pe plaiuri dunărene poporu-şi opri mersul,
Arald, copilul rege, uitat-a Universul.
Urechea-i fu menită ca să-ţi asculte viersul,
De-atunci, învingătoareo, iubit-ai pe învins.

De-atunci, fecioară blondă ca spicul cel de grâu,
Veneai la mine noaptea ca nimeni să te vadă
Şi-nlănţuindu-mi gâtul cu braţe de zăpadă,
Îmi întindeai o gură deschisă pentru sfadă:
"Eu vin la tine, rege, să cer pe-Arald al meu."

De-ai fi cerut pământul cu Roma lui antică,
Coroanele ce regii pe frunte le aşază
Şi stelele ce vecinic pe ceruri colindează,
Cu toate la picioare-ţi eu le puneam în vază,
Dar nu-l mai vrei pe Arald, căci nu mai vrei nimică.

Ah! unde-i vremea ceea când eu cercam un vad

Să ies la lumea largă... şi fost-ar fi mai bine
Ca niciodată-n viaţă să nu te văd pe tine -
Să fumege nainte-mi oraşele-n ruine,
Să se-mplinească visu-mi din codrii cei de brad!"

Făcliile ridică - se mişc-în line pasuri,
Ducând la groapă trupul reginei dunărene,
Monahi, cunoscătorii vieţii pământene,
Cu barbele lor albe, cu ochii stinşi sub gene,
Preoţi bătrâni ca iarna, cu gângavele glasuri.

O duc cântând prin tainiţi şi pe sub negre bolţi,
A misticei religii întunecoase cete,
Pe funii lungi coboară sicriul sub părete,
Pe piatra prăvălită pun crucea drept pecete
Sub candela ce arde în umbra unui colţ.

II

În numele sfântului
Taci, s-auzi cum latră
Căţelul pământului
Sub crucea de piatră.

Arald pe un cal negru zbura, şi dealuri, vale
În juru-i fug ca visuri - prin nouri joacă lună -
La pieptu-i manta neagră în falduri şi-o adună,
Movili de frunze-n drumu-i le spulberă de sună,
Iar steaua cea polară i-arată a lui cale.

Ajuns-a el la poala de codru-n munţii vechi,
Isvoară vii murmură şi saltă de sub piatră,
Colo cenuşa sură în părăsita vatră,
În codri-adânci căţelul pământului tot latră,
Lătrat cu glas de zimbru răsună în urechi.

Pe-un jilţ tăiat în stâncă stă ţapăn, palid, drept,
Cu cârja lui în mână, preotul cel păgân;
De-un veac el şede astfel - de moarte-uitat, bătrân,
În plete-i creşte muşchiul, şi muşchi pe a lui sân,
Barba-n pământ i-ajunge şi genele la piept...

Aşa fel zi şi noapte de veacuri el stă orb,
Picioarele lui vechie cu piatra-mpreunate,
El numără în gându-i zile nenumărate,
Şi fâlfâie deasupra-i, gonindu-se în roate,

Cu-aripile-ostenite un alb ş-un negru corb.

Arald atunci coboară de pe-a lui cal. C-o mână
El scutură din visu-i moşneagu-ncremenit:
- "O, mag, de zile vecinic, la tine am venit,
Dă-mi înapoi pe-aceea ce moartea mi-a răpit,
Şi de-astăzi a mea viaţă la zeii tăi se-nchină."

Bătrânul cu-a lui cârjă sus genele-şi ridică,
Se uită lung la dânsul, dar gura-nchisă-i tace;
Cu greu a lui picioare din piatră le desface,
Din tronu-i se coboară, cu mâna semn îi face
Ca-n sus să îl urmeze pe-a codrilor potică.

În poarta prăbuşită ce duce-n fund de munte,
Cu cârja lui cea vechie el bate de trei ori,
Cu zgomot sare poarta din vechii ei uşori,
Bătrânul se închină... pe rege-l prind fiori,
Un stol de gânduri aspre trecu peste-a lui frunte.

În dom de marmur negru ei intră liniştiţi
Şi porţile în urmă în vechi ţâţâni s-aruncă.
O candelă bătrânul aprinde - para lungă
Se nalţă-n sus albastră, de flacăre o dungă,
Lucesc în juru-i ziduri ca tuciul lustruiţi.

Şi în tăcere crudă ei nu ştiu ce aştept...
Cu mâna-ntinsă magul îi face semn să şadă,
Arald cu moartea-n suflet, a gândurilor pradă,
Pe jeţ tăcut se lasă, cu dreapta pe-a lui spadă,
În zid de marmur negru se uită crunt şi drept.

Fantastic pare-a creşte bătrânul alb şi blând;
În aer îşi ridică a farmecelor vargă
Şi o suflare rece prin dom atunci aleargă
Şi mii de glasuri slabe înce sub bolta largă
Un cânt frumos şi dulce - adormitor sunând.

Din ce în ce cântarea în valuri ea tot creşte,
Se pare că furtuna ridică al ei glas,
Că vântul trece-n spaimă pe-al mărilor talaz,
Că-n sufletu-i pământul se zbate cu necaz -
Că orice-i viu în lume acum încremeneşte.

Se zguduie tot domul, de pare-a fi de scânduri,

Şi stânci în temelie clătindu-se vedem,
Plânsori sfâşietoare împinse de blestem,
Se urmăresc prin bolte, se cheamă, fulger, gem
Şi cresc tumultuoase în valuri, rânduri, rânduri...

- "Din inimă-i pământul la morţi să deie viaţă,
În ochii-i să se scurgă scântei din steaua lină,
A părului lucire s-o deie luna plină,
Iar duh dă-i tu, Zamolxe, sămânţă de lumină,
Din duhul gurii tale ce arde şi îngheaţă.

Stihii a lumei patru, supuse lui Arald,
Străbateţi voi pământul şi a lui măruntaie,
Faceţi din piatră aur şi din îngheţ văpaie,
Să-nchege apa-n sânge, din pietre foc să saie,
Dar inima-i fecioară hrăniţi cu sânge cald."

Atuncea dinaintea lui Arald zidul piere;
El vede toată firea amestecat-afară -
Ninsoare, fulger, gheaţă, vânt arzător de vară -
Departe vede-oraşul pe sub arc de pară,
Şi lumea nebunise gemând din răsputere;

Biserica creştină, a ei catapeteasmă
De-un fulger drept în două e ruptă şi tresare;
Din tainiţă mormântul atuncea îi apare,
Şi piatra de pe groapă crăpând în două sare;
Încet plutind se-nalţă mireasa-i, o fantasmă...

O dulce întrupare de-omăt. Pe pieptu-i salbă
De pietre scumpe... părul i-ajunge la călcâie,
Ochii căzuţi în capu-i şi buze viorie;
Cu mânele-i de ceară ea tâmpla şi-o mângâie -
Dar faţa ei frumoasă ca varul este albă.

Prin vânt, prin neguri vine - şi nourii s-aştern
Fug fulgerele-n lături, lăsând-o ca să treacă,
Şi luna înnegreşte şi ceru-ncet se pleacă
Şi apele cu spaimă fug în pământ şi seacă -
Părea că-n somn un înger ar trece prin infern.

Priveliştea se stinge. în negrul zid s-arată,
Venind ca-n somn lunatic, în pasuri line, *ea*;
Arald nebun se uită - cu ochii o-nghiţea,
Puternicele braţe spre dânsa întindea

Şi-n nesimţire cade pe-a jilţului său spată.

Îşi simte gâtu-atuncea cuprins de braţe reci,
Pe pieptul gol el simte un lung sărut de gheaţă,
Părea un junghi că-i curmă suflare şi viaţă...
Din ce în ce mai vie o simte-n a lui braţe
Şi ştie că de-acuma a lui rămâne-n veci.

Şi sufletul ei dulce din ce în ce-i mai cald...
Pe ea o ţine-acuma, ce fu a morţii pradă?
Ea-nlănţuieşte gâtu-i cu braţe de zăpadă,
Întinde a ei gură, deschisă pentru sfadă:
- "Rege,-a venit Maria şi-ţi cere pe Arald!"

- "Arald, nu vrei tu fruntea pe sânul meu s-o culci?
Tu zeu cu ochii negri... o, ce frumoşi ochi ai!
Las' să-ţi înlănţui gâtul cu părul meu bălai,
Viaţa, tinereţea mi-ai prefăcut-o-n rai,
Las' să mă uit în ochii-ţi ucizător de dulci."

Şi blânde, triste glasuri din vuiet se desfac,
Acuşa la ureche-i un cântec vechi străbate,
Ca murmur de izvoare prin frunzele uscate,
Acuş o armonie de-amor şi voluptate
Ca molcoma cadenţă a undelor pe lac.

III

"... cum de multe ori când mori oamenii,
mulţi deîntr-acei morţi zic se scoală de
se fac strigoi..."
Îndereptarea legii, 1652

În salele pustie lumine roşi de torţii
Rănesc întunecimea ca pete de jeratic;
Arald se primblă singur, râzând, vorbind sălbatic
Arald, tânărul rege, e-un rege singuratic -
Palatu-i parc-aşteaptă în veci să-i vie morţii.

Pe-oglinzi de marmuri negre un negru nimitez,
A faclelor lucire răzbind prin pânza fină
Răsfrâng o dureroasă lumină din lumină;
Zidirea cea pustie de jale pare plină
Şi chipul morţii pare că-n orice colţ îl vezi.

De când căzu un trăsnet în dom... de-atunci în somn
Ca plumbul surd şi rece el doarme ziua toată,
Pe inimă-i de-atuncea s-a pus o neagră pată -
Dar noaptea se trezeşte şi ţine judecată
Şi-n negru-mbracă toate al nopţii palid domn.

Un obrăzar de ceară părea că poartă el,
Atât de albă faţa-i ş-atât de nemişcată,
Dar ochii-i ard în friguri şi buza-i sângerată,
Pe inima sa poartă de-atunci o neagră pată,
Iară pe frunte poartă coroană de oţel.

De-atunci în haina morţii el şi-a-mbrăcat viaţa,
Îi plac adânce cânturi, ca glasuri de furtună;
Ades călare pleacă în mândre nopţi cu lună,
Şi când se-ntoarce, ochii lucesc de voie bună,
Pân' ce-un fior de moarte îl prinde dimineaţa.

Arald, ce însemnează pe tine negrul port
Şi faţa ta cea albă ca ceara, neschimbată?
Ce ai, de când pe sânu-ţi tu porţi o neagră pată,
De-ţi plac făclii de moarte, cântare-ntunecată?
Arald! de nu mă-nşală privirea, tu eşti mort!

Şi azi el se avântă pe calul său arab,
Şi drumul, ca săgeţii, îi dă peste pustie,
Care sub luna plină luceşte argintie -
El vede de departe pe mândra lui Marie,
Şi vântu-n codri sună cu glas duios şi slab.

În părul ei de aur, rubine-nflăcărate,
Şi-n ochii ei s-adună lumina sfintei mări -
S-ajung curând în cale, s-alătură călări,
Şi unul înspre altul se pleacă-n desmierdări -
Dar buzele ei roşii păreau că-s sângerate.

Ei trec ca vijelia cu aripi fără număr,
Căci caii lor aleargă alăturea-nspumaţi,
Vorbind de-a lor iubire - iubire fără saţ -
Ea se lăsase dulce şi greu pe a lui braţ
Şi-şi răzimase capul bălai de a lui umăr.

- "Arald, nu vrei pe sânu-mi tu fruntea ta s-o culci?
Tu zeu cu ochii negri... O! ce frumoşi ochi ai...
Las' să-ţi înlănţui gâtul cu părul meu bălai...

Viaţa, tinereţea mi-ai prefăcut-o-n rai -
Las' să mă uit în ochii-ţi ucizători de dulci!"

Miroase-adormitoare văzduhul îl îngreun,
Căci vântul adunat-a de flori de tei troiene,
Şi le aşterne-n cale reginei dunărene. -
Prin frunze aiurează şoptirile-i alene.
Când gurile-nsetate în sărutări se-mpreun.

Cum ei mergând ca vântul se ceartă şi se-ntreabă,
Nu văd în fundul nopţii o umbră de roşeaţă,
Dar simt că-n a lor suflet trecu fior de gheaţă,
De-a morţii gălbeneală pieriţi ei sunt la faţă...
Ei simt c-a lor vorbire-i mai slabă, tot mai slabă.

- "Arald! strigă crăiasa - las' faţa să-mi ascund,
N-auzi tu de departe cucoşul răguşit?
O zare de lumină s-arată-n răsărit,
Viaţa trecătoare din pieptu-mi a rănit...
A zilei raze roşii în inimă-mi pătrund."

Arald încremenise pe calu-i - un stejar,
Păinjenit e ochiu-i de-al morţii glas etern,
Fug caii duşi de spaimă şi vântului s-aştern,
Ca umbre străvezie ieşite din infern
Ei zboară... Vântul geme prin codri cu amar.

Ei zboar-o vijelie, trec ape făr' de vad,
Naintea lor se nalţă puternic vechii munţi,
Ei trec în răpejune prin râuri fără punţi,
Coroanele în fugă le fulgeră pe frunţi,
Naintea lor se mişcă pădurile de brad.

Din tronul lui de piatră bătrânul preot vede
Şi-n vânturi el ridică adâncul glas de-aramă,
Pe soare să-l oprească el noaptea o recheamă,
Furtunelor dă zborul, pământul de-l distramă...
Târziu! căci faptul zilei în slavă se răpede!

Porneşte vijelia adâncu-i cânt de jale,
Când ei soseau alături pe cai încremeniţi,
Cu genele lăsate pe ochi păinjeniţi -
Frumoşi erau şi astfel de moarte logodiţi -
Şi-n două laturi templul deschise-a lui portale.

Călări ei intră-nuntru şi porţile recad;
Pe veci pieriră-n noaptea măreţului mormânt.
În sunete din urmă pătrunde-n fire cânt,
Jelind-o pe crăiasa cu chip frumos şi sfânt,
Pe-Arald, copilul rege al codrilor de brad.

Bătrânu-şi pleacă geana şi iar rămâne orb,
Picioarele lui vechie cu piatra se-mpreună,
El numără în gându-i şi anii îi adună,
Ca o poveste-uitată Arald în minte-i sună,
Şi peste capu-i zboară un alb ş-un negru corb.

Pe jilţul lui de piatră înţepeneşte drept
Cu cârja lui cea veche preotul cel păgân,
Şi veacuri înainte el şede-uitat, bătrân,
În plete-i creşte muşchiul şi muşchi pe a lui sân,
Barba-n pământ i-ajunge şi genele în piept.

Satira I

Când cu gene ostenite sara suflu-n lumânare,
Doar ceasornicul urmează lung-a timpului cărare,
Căci perdelele-ntr-o parte când le dai, şi în odaie
Luna varsă peste toate voluptoasa ei văpaie,
Ea din noaptea amintirii o vecie-ntreagă scoate
De dureri, pe care însă le simţim ca-n vis pe toate.

Lună tu, stăpân-a mării, pe a lumii boltă luneci
Şi gândirilor dând viaţă, suferinţele întuneci;
Mii pustiuri scânteiază sub lumina ta fecioară,
Şi câţi codri-ascund în umbră strălucire de isvoară!
Peste câte mii de valuri stăpânirea ta străbate,
Când pluteşti pe mişcătoarea mărilor singurătate!
Câte ţărmuri înflorite, ce palate şi cetăţi,
Străbătute de-al tău farmec ţie singură-ţi arăţi!
Şi în câte mii de case lin pătruns-ai prin fereşti,
Câte frunţi pline de gânduri, gânditoare le priveşti!
Vezi pe-un rege ce-mpânzeşte globu-n planuri pe un veac,
Când la ziua cea de mâne abia cuget-un sărac...
Deşi trepte osebite le-au ieşit din urna sorţii
Deopotrivă-i stăpâneşte raza ta şi geniul morţii;
La acelaşi şir de patimi deopotrivă fiind robi,
Fie slabi, fie puternici, fie genii ori neghiobi!
Unul caută-n oglindă de-şi buclează al său păr,
Altul caută în lume şi în vreme adevăr,
De pe galbenele file el adună mii de coji,
A lor nume trecătoare le însamnă pe răboj;
Iară altu-mparte lumea de pe scândura tărăbii,
Socotind cât aur marea poartă-n negrele-i corăbii.
Iar colo bătrânul dascăl, cu-a lui haină roasă-n coate,
Într-un calcul fără capăt tot socoate şi socoate
Şi de frig la piept şi-ncheie tremurând halatul vechi,
Îşi înfundă gâtu-n guler şi bumbacul în urechi;
Uscăţiv aşa cum este, gârbovit şi de nimic,
Universul fără margini e în degetul lui mic,
Căci sub frunte-i viitorul şi trecutul se încheagă,
Noaptea-adânc-a veciniciei el în şiruri o dezleagă;
Precum Atlas în vechime sprijinea ceriul pe umăr
Aşa el sprijină lumea şi vecia într-un număr.

Pe când luna străluceşte peste-a tomurilor bracuri,
Într-o clipă-l poartă gândul îndărăt cu mii de veacuri,
La-nceput, pe când fiinţă nu era, nici nefiinţă,
Pe când totul era lipsă de viaţă şi voinţă,
Când nu s-ascundea nimica, deşi tot era ascuns...
Când pătruns de sine însuşi odihnea cel nepătruns.
Fu prăpastie? genune? Fu noian întins de apă?
N-a fost lume pricepută şi nici minte s-o priceapă,
Căci era un întuneric ca o mare făr-o rază,
Dar nici de văzut nu fuse şi nici ochiu care s-o vază.
Umbra celor nefăcute nu-ncepuse-a se desface,
Şi în sine împăcată stăpânea eterna pace!...
Dar deodat-un punct se mişcă... cel întâi şi singur. Iată-l
Cum din chaos face mumă, iară el devine Tatăl...
Punctu-acela de mişcare, mult mai slab ca boaba spumii,
E stăpânul fără margini peste marginile lumii...
De-atunci negura eternă se desface în făşii,
De atunci răsare lumea, lună, soare şi stihii...
De atunci şi până astăzi colonii de lumi pierdute
Vin din sure văi de chaos pe cărări necunoscute
Şi în roiuri luminoase isvorând din infinit,
Sunt atrase în viaţă de un dor nemărginit.
Iar în lumea asta mare, noi copii ai lumii mici,
Facem pe pământul nostru muşunoaie de furnici;
Microscopice popoare, regi, oşteni şi învăţaţi
Ne succedem generaţii şi ne credem minunaţi;
Muşti de-o zi pe-o lume mică de se măsură cu cotul,
În acea nemărginire ne-nvârtim uitând cu totul
Cum că lumea asta-ntreagă e o clipă suspendată,
Că-ndărătu-i şi-nainte-i întuneric se arată.
Precum pulberea se joacă în imperiul unei raze,
Mii de fire viorie ce cu raza încetează,
Astfel, într-a veciniciei noapte pururea adâncă,
Avem clipa, avem raza, care tot mai ţine încă...
Cum s-o stinge, totul piere, ca o umbră-n întuneric,
Căci e vis al nefiinţii universul cel himeric...

În prezent cugetătorul nu-şi opreşte a sa minte,
Ci-ntr-o clipă gându-l duce mii de veacuri înainte;
Soarele, ce azi e mândru, el îl vede trist şi roş
Cum se-nchide ca o rană printre nori întunecoşi,
Cum planeţii toţi îngheaţă şi s-azvârl rebeli în spaţ
Ei, din frânele luminii şi a soarelui scăpaţi;
Iar catapeteasma lumii în adânc s-au înnegrit,
Ca şi frunzele de toamnă toate stelele-au pierit;
Timpul mort şi-ntinde trupul şi devine vecinicie,

Căci nimic nu se întâmplă în întinderea pustie,
Şi în noaptea nefiinţii totul cade, totul tace,
Căci în sine împăcată reîncep-eterna pace...
.....
Începând la talpa însăşi a mulţimii omeneşti
Şi suind în susul scării pân' la frunţile crăieşti,
De a vieţii *lor* enigmă îi vedem pe toţi munciţi,
Făr-a şti să spunem care ar fi mai nenorociţi...
Unul e în toţi, tot astfel precum *una* e în toate,
De asupra tuturora se ridică cine poate,
Pe când alţii stând în umbră şi cu inima smerită
Neştiuţi se pierd în taină ca şi spuma nezărită -
Ce-o să-i pese soartei oarbe ce vor *ei* sau ce gândesc?...
Ca şi vântu-n valuri trece peste traiul omenesc.

Fericească-l scriitorii, toată lumea recunoască-l...
Ce-o să aibă din acestea pentru el, bătrânul dascăl?
Nemurire, se va zice. Este drept că viaţa-ntreagă,
Ca şi iedera de-un arbor, de-o idee i se leagă.
"De-oi muri - îşi zice-n sine - al meu nume o să-l poarte
Secolii din gură-n gură şi l-or duce mai departe,
De a pururi, pretutindeni, în ungherul unor crieri
Şi-or găsi, cu al meu nume, adăpost a mele scrieri!"
O, sărmane! ţii tu minte câte-n lume-ai auzit,
Ce-ţi trecu pe dinainte, câte singur ai vorbit?
Prea puţin. De ici, de colo de imagine-o fâşie,
Vre o umbră de gândire, ori un petec de hârtie;
Şi când propria ta viaţă singur n-o ştii pe de rost,
O să-şi bată alţii capul s-o pătrunză cum a fost?
Poate vreun pedant cu ochii cei verzui, peste un veac,
Pintre tomuri brăcuite aşezat şi el, un brac,
Aticismul limbii tale o să-l pună la cântari,
Colbul ridicat din carte-ţi l-o sufla din ochelari
Şi te-o strânge-n două şiruri, aşezându-te la coadă,
În vro notă prizărită sub o pagină neroadă.

Poţi zidi o lume-ntreagă, poţi s-o sfarămi... orice-ai spune,
Peste toate o lopată de ţărână se depune.
Mâna care-au dorit sceptrul universului şi gânduri
Ce-au cuprins tot universul încap bine-n patru scânduri...
Or să vie pe-a ta urmă în convoi de-nmormântare,
Splendid ca o ironie cu priviri nepăsătoare...
Iar deasupra tuturora va vorbi vrun mititel,
Nu slăvindu-te pe tine... lustruindu-se pe el
Sub a numelui tău umbră. Iată tot ce te aşteaptă.
Ba să vezi... posteritatea este încă şi mai dreaptă.
Neputând să te ajungă, crezi c-or vrea să te admire?

Ei vor aplauda desigur biografia subţire
Care s-o-ncerca s-arate că n-ai fost vreun lucru mare,
C-ai fost om cum sunt şi dânşii... Măgulit e fiecare
Că n-ai fost mai mult ca dânsul. Şi prostatecele nări
Şi le umflă orişicine în savante adunări
Când de tine se vorbeşte. S-a-nţeles de mai nainte
C-o ironică grimasă să te laude-n cuvinte.
Astfel încăput pe mâna a oricărui, te va drege,
Rele-or zice că sunt toate câte nu vor înţelege...
Dar afară de acestea, vor căta vieţii tale
Să-i găsească pete multe, răutăţi şi mici scandale -
Astea toate te apropie de dânşii... Nu lumina
Ce în lume-ai revărsat-o, ci păcatele şi vina,
Oboseala, slăbiciunea, toate relele ce sunt
Într-un mod fatal legate de o mână de pământ;
Toate micile mizerii unui suflet chinuit
Mult mai mult îi vor atrage decât tot ce ai gândit.
.....
Între ziduri, printre arbori ce se scutură de floare,
Cum revarsă luna plină liniştita ei splendoare!
Şi din noaptea amintirii mii de doruri ea ne scoate;
Amorţită li-i durerea, le simţim ca-n vis pe toate,
Căci în propria-ne lume ea deschide poarta-ntrării
Şi ridică mii de umbre după stinsul lumânării...
Mii pustiuri scânteiază sub lumina ta, fecioară,
Şi câţi codri-ascund în umbră strălucire de isvoară!
Peste câte mii de valuri stăpânirea ta străbate,
Când pluteşti pe mişcătoarea mărilor singurătate,
Şi pe toţi ce-n astă lume sunt supuşi puterii sorţii
Deopotrivă-i stăpâneşte raza ta şi geniul morţii!

Satira II

De ce pana mea rămâne în cerneală, mă întrebi?
De ce ritmul nu m-abate cu ispita-i de la trebi?
De ce dorm, îngrămădite între galbenele file,
Iambii suitori, troheii, săltăreţele dactile?
Dacă tu ştiai problema astei vieţi cu care lupt,
Ai vedea că am cuvinte pana chiar să o fi rupt,
Căci întreb, la ce-am începe să-ncercăm în luptă dreaptă
A turna în formă nouă limba veche şi-nţeleaptă?
Acea tainică simţire, care doarme-n a ta harfă
În cuplete de teatru s-o desfaci ca pe o marfă,
Când cu sete cauţi forma ce să poată să te-ncapă,
Să le scrii cum cere lumea, vro istorie pe apă?
Însă tu îmi vei răspunde că e bine ca în lume
Prin frumoasă stihuire să pătrunză al meu nume,
Să-mi atrag luare-aminte a bărbaţilor din ţară,
Să-mi dedic a mele versuri la cucoane, bunăoară,
Şi dezgustul meu din suflet să-l împac prin a mea minte. -
Dragul meu, cărarea asta s-a bătut de mai nainte;
Noi avem în veacul nostru acel soi ciudat de barzi,
Care-ncearcă prin poeme să devie cumularzi,
Închinând ale lor versuri la puternici, la cucoane,
Sunt cântaţi în cafenele şi fac zgomot în saloane;
Iar cărările vieţii fiind grele şi înguste,
Ei încearcă să le treacă prin protecţie de fuste,
Dedicând broşuri la dame a căror bărbaţi ei speră
C-ajungând cândva miniştri le-a deschide carieră. -

De ce nu voi pentru nume, pentru glorie să scriu?
Oare glorie să fie a vorbi într-un pustiu?
Azi, când patimilor proprii muritorii toţi sunt robi,
Gloria-i închipuirea ce o mie de neghiobi
Idolului lor închină, numind mare pe-un pitic
Ce-o beşică e de spumă într-un secol de nimic.

Încorda-voi a mea liră să cânt dragostea? Un lanţ
Ce se-mparte cu frăţie între doi şi trei amanţi.
Ce? să-ngâni pe coardă dulce, că de voie te-ai adaos
La cel cor ce-n operetă e condus de Menelaos?
Azi adeseori femeia, ca şi lumea, e o şcoală,

Unde-nveţi numai durere, înjosire şi spoială;
La aceste academii de ştiinţi a zânei Vineri
Tot mai des se perindează şi din tineri în mai tineri,
Tu le vezi primind elevii cei imberbi în a lor clas,
Până când din şcoala toată o ruină a rămas.

Vai! tot mai gândeşti la anii când visam la academii,
Ascultând pe vechii dascăli cârpocind la haina vremii,
Ale clipelor cadavre din volume stând s-adune
Şi-n a lucrurilor peteci căutând înţelepciune?
Cu murmurele lor blânde, un izvor de *horum-horum*
Câştigând cu clipoceală *nervum rerum gerendarum*;
Cu evlavie adâncă ne-nvârteau al minţii scripet,
Legănând când o planetă, când pe-un rege din Egipet.

Parcă-l văd pe astronomul cu al negurii repaos,
Cum uşor, ca din cutie, scoate lumile din chaos
Şi cum neagra vecinicie ne-o întinde şi ne-nvaţă
Că epocile se-nşiră ca mărgelele pe aţă.
Atunci lumea-n căpăţână se-nvârtea ca o morişcă
De simţeam, ca Galilei, că comedia se mişcă. -

Ameţiţi de limbe moarte, de planeţi, de colbul şcolii,
Confundam pe bietul dascăl cu un crai mâncat de molii
Şi privind păinjenişul din tavan, de pe pilaştri,
Ascultam pe craiul Ramses şi visam la ochi albaştri
Şi pe margini de caiete scriam versuri dulci, de pildă
Către vreo trandafirie şi sălbatecă Clotildă.
Îmi plutea pe dinainte cu al timpului amestic
Ba un soare, ba un rege, ba alt animal domestic.
Scârţâirea de condeie dădea farmec astei linişti,
Vedeam valuri verzi de grâne, undoiarea unei inişti,
Capul greu cădea pe bancă, pereau toate-n infinit;
Când suna, ştiam că Ramses trebuia să fi murit.

Atunci lumea cea gândită pentru noi avea fiinţă,
Şi, din contra, cea aievea ne părea cu neputinţă.
Azi abia vedem ce stearpă şi ce aspră cale este
Cea ce poate să convie unei inime oneste;
Iar în lumea cea comună a visa e un pericul,
Căci de ai cumva iluzii, eşti pierdut şi eşti ridicul.

Şi de-aceea de-azi nainte poţi să nu mă mai întrebi
De ce ritmul nu m-abate cu ispită de la trebi,
De ce dorm îngrămădite între galbenele file,
Iambii suitori, troheii, săltăreţele dactile...

De-oi urma să scriu în versuri, teamă mi-e ca nu cumva
Oamenii din ziua de-astăzi să mă-nceap-a lăuda.
Dacă port cu uşurinţă şi cu zâmbet a lor ură,
Laudele lor desigur m-ar mâhni peste măsură.

Satira III

Un sultan dintre aceia ce domnesc peste vro limbă,
Ce cu-a turmelor păşune, a ei patrie ş-o schimbă,
La pământ dormea ţinându-şi căpătâi mâna cea dreaptă;
Dară ochiu-nchis afară, înlăuntru se deşteaptă.
Vede cum din ceruri luna lunecă şi se coboară
Şi s-apropie de dânsul preschimbată în fecioară.
Înflorea cărarea ca de pasul blândei primăveri;
Ochii ei sunt plini de umbra tăinuitelor dureri;
Codrii se înfiorează de atâta frumuseţe,
Apele-ncreţesc în tremur străveziile lor feţe,
Pulbere de diamante cade fină ca o bură,
Scânteind plutea prin aer şi pe toate din natură
Şi prin mândra fermecare sun-o muzică de şoapte,
Iar pe ceruri se înalţă curcubeele de noapte...
Ea, şezând cu el alături, mâna fină i-o întinde,
Părul ei cel negru-n valuri de mătasă se desprinde:
- "Las' să leg a mea viaţă de a ta... În braţu-mi vino,
Şi durerea mea cea dulce cu durerea ta alin-o...
Scris în cartea vieţii este şi de veacuri şi de stele
Eu să fiu a ta stăpână, tu stăpân vieţii mele."

Şi cum o privea sultanul, ea se-ntunecă... dispare;
Iar din inima lui simte un copac cum că răsare,
Care creşte într-o clipă ca în veacuri, mereu creşte,
Cu-a lui ramuri peste lume, peste mare se lăţeşte;
Umbra lui cea uriaşă orizonul îl cuprinde
Şi sub dânsul universul într-o umbră se întinde;
Iar în patru părţi a lumii vede şiruri munţii mari,
Atlasul, Caucazul, Taurul şi Balcanii seculari;
Vede Eufratul şi Tigris, Nilul, Dunărea bătrână -
Umbra arborelui falnic peste toate e stăpână.
Astfel, Asia, Europa, Africa cu-a ei pustiuri
Şi corăbiile negre legănându-se pe râuri,
Valurile verzi de grâie legănându-se pe lanuri,
Mările ţărmuitoare şi cetăţi lângă limanuri,
Toate se întind nainte-i... ca pe-un uriaş covor,
Vede ţară lângă ţară şi popor lângă popor -
Ca prin neguri alburie se strevăd şi se prefac
În întinsă-mpărăţie sub o umbră de copac.

Vulturii porniţi la ceruri pân' la ramuri nu ajung;
Dar un vânt de biruinţă se porneşte îndelung
Şi loveşte rânduri, rânduri în frunzişul sunător,
Strigăte de-Allah! Allahu! se aud pe sus prin nori,
Zgomotul creştea ca marea turburată şi înaltă,
Urlete de bătălie s-alungau după olaltă,
Însă frunzele-ascuţite se îndoaie după vânt
Şi deasupra Romei nouă se înclină la pământ.

Se cutremură sultanul... se deşteaptă... şi pe cer
Vede luna cum pluteşte peste plaiul Eschişer.
Şi priveşte trist la casa şeihului Edebali;
După gratii de fereastră o copilă el zări
Ce-i zâmbeşte, mlădioasă ca o creangă de alun;
E a şeihului copilă, e frumoasa Malcatun.
Atunci el pricepe visul că-i trimis de la profet,
Că pe-o clipă se-nălţase chiar în rai la Mohamet,
Că din dragostea-i lumească un imperiu se va naşte,
Ai căruia ani şi margini numai cerul le cunoaşte.

Visul său se-nfiripează şi se-ntinde vultureşte,
An cu an împărăţia tot mai largă se sporeşte,
Iară flamura cea verde se înalţă an cu an,
Neam cu neam urmându-i zborul şi sultan după sultan.
Astfel ţară după ţară drum de glorie-i deschid...
Pân-în Dunăre ajunge furtunosul Baiazid...

La un semn, un ţărm de altul, legând vas de vas, se leagă
Şi în sunet de fanfare trece oastea lui întreagă;
Ieniceri, copii de suflet ai lui Allah şi spahii
Vin de-ntunecă pământul la Rovine în câmpii;
Răspândindu-se în roiuri, întind corturile mari...
Numa-n zarea depărtată sună codrul de stejari.

Iată vine-un sol de pace c-o năframă-n vârf de băţ.
Baiazid, privind la dânsul, îl întreabă cu dispreţ:
- "Ce vrei tu?"
- " Noi? Bună pace! Şi de n-o fi cu bănat,
Domnul nostru-ar vrea să vază pe măritul împărat."

La un semn deschisă-i calea şi s-apropie de cort
Un bătrân aşa de simplu, după vorbă, după port.
- "Tu eşti Mircea?"
- "Da-mpărate!"
- "Am venit să mi te-nchini,

De nu, schimb a ta coroană într-o ramură de spini."
- "Orice gând ai împărate, şi oricum vei fi sosit,
Cât suntem încă pe pace, eu îţi zic: Bine-ai venit!
Despre partea închinării însă, Doamne, să ne ierţi;
Dar acu vei vrea cu oaste şi război ca să ne cerţi,
Ori vei vrea să faci întoarsă de pe-acuma a ta cale,
Să ne dai un semn şi nouă de mila măriei tale...
De-o fi una, de-o fi alta... Ce e scris şi pentru noi,
Bucuroşi le-om duce toate, de e pace, de-i război."

- "Cum? Când lumea mi-e deschisă, a privi gândeşti că pot
Ca întreg Aliotmanul să se-mpiedice de-un ciot?
O, tu nici visezi, bătrâne, câţi în cale mi s-au pus!
Toată floarea cea vestită a întregului Apus,
Tot ce stă în umbra crucii, împăraţi şi regi s-adună
Să dea piept cu uraganul ridicat de semilună.
S-a-mbrăcat în zale lucii cavalerii de la Malta,
Papa cu-a lui trei coroane, puse una peste alta,
Fulgerele adunat-au contra fulgerului care
În turbarea-i furtunoasă a cuprins pământ şi mare.
N-au avut decât cu ochiul ori cu mâna semn a face,
Şi Apusul îşi împinse toate neamurile-ncoace;
Pentru-a crucii biruinţă se mişcară râuri-râuri,
Ori din codri răscolite, ori stârnite din pustiuri;
Zguduind din pace-adâncă ale lumii începuturi,
Înnegrind tot orizonul cu-a lor zeci de mii de scuturi,
Se mişcau îngrozitoare ca păduri de lănci şi săbii,
Tremura înspăimântată marea de-ale lor corăbii!...
La Nicopole văzut-ai câte tabere s-au strâns
Ca să steie înainte-mi ca şi zidul neînvins.
Când văzui a lor mulţime, câtă frunză, câtă iarbă,
Cu o ură nempăcată mi-am şoptit atunci în barbă,
Am jurat ca peste dânşii să trec falnic, fără păs,
Din pristolul de la Roma să dau calului ovăs...
Şi de crunta-mi vijelie tu te aperi c-un toiag?
Şi, purtat de biruinţă, să mă-mpiedic de-un moşneag?"
- "De-un moşneag, da, împărate, căci moşneagul ce priveşti
Nu e om de rând, el este domnul Ţării Româneşti.
Eu nu ţi-aş dori vrodată să ajungi să ne cunoşti,
Nici ca Dunărea să-nece spumegând a tale oşti.
După vremuri mulţi veniră, începând cu acel oaspe,
Ce din vechi se pomeneşte, cu Dariu a lui Istaspe;
Mulţi durară, după vremuri, peste Dunăre vrun pod,
De-au trecut cu spaima lumii şi mulţime de norod;
Împăraţi pe care lumea nu putea să-i mai încapă
Au venit şi-n ţara noastră de-au cerut pământ şi apă -
Şi nu voi ca să mă laud, nici vă voi să te-nspăimânt,

Cum veniră, se făcură toţi o apă ş-un pământ.
Te făleşti că înainte-ţi răsturnat-ai val-vârtej
Oştile leite-n zale de-mpăraţi şi de viteji?
Tu te lauzi că Apusul înainte ţi s-a pus?...
Ce-i mâna pe ei în luptă, ce-au voit acel Apus?
Laurii voiau să-i smulgă de pe fruntea ta de fier,
A credinţii biruinţă căta orice cavaler.
Eu? Îmi apăr sărăcia şi nevoile şi neamul...
Şi de-aceea tot ce mişcă-n ţara asta, râul, ramul,
Mi-e prieten numai mie, iară ţie duşman este;
Duşmănit vei fi de toate, făr-a prinde chiar de veste;
N-avem oşti, dară iubirea de moşie e un zid
Care nu se-nfiorează de-a ta faimă, Baiazid!"

Şi abia plecă bătrânul... Ce mai freamăt, ce mai zbucium!
Codrul clocoti de zgomot şi de arme şi de bucium,
Iar la poala lui cea verde mii de capete pletoase,
Mii de coifuri lucitoare ies din umbra-ntunecoasă;
Călăreţii împlu câmpul şi roiesc după un semn
Şi în caii lor sălbatici bat cu scările de lemn,
Pe copite iau în fugă faţa negrului pământ,
Lănci scânteie lungi în soare, arcuri se întind în vânt,
Şi ca nouri de aramă şi cu ropotul de grindeni,
Orizonu-ntunecându-l, vin săgeţi de pretutindeni,
Vâjâind ca vijelia şi ca plesnetul de ploaie...
Urlă câmpul şi de tropot şi de strigăt de bătaie.
În zadar striga-mpăratul ca şi leul în turbare,
Umbra morţii se întinde tot mai mare şi mai mare;
În zadar flamura verde o ridică înspre oaste,
Căci cuprinsă-i de pieire şi în faţă şi în coaste,
Căci se clatină rărite şiruri lungi de bătălie;
Cad asabii ca şi pâlcuri risipite pe câmpie,
În genunchi cădeau pedeştri, colo caii se răstoarnă,
Când săgeţile în valuri, care şuieră, se toarnă
Şi, lovind în faţă,-n spate, ca şi crivăţul şi gerul,
Pe pământ lor li se pare că se năruie tot cerul...
Mircea însuşi mână-n luptă vijelia-ngrozitoare,
Care vine, vine, vine, calcă totul în picioare;
Durduind soseau călării ca un zid înalt de suliţi,
Printre cetele păgâne trec rupându-şi large uliţi;
Risipite se-mprăştie a duşmanilor şiraguri,
Şi gonind biruitoare tot veneau a ţării steaguri,
Ca potop ce prăpădeşte, ca o mare turburată -
Peste-un ceas păgânătatea e ca pleava vânturată.
Acea grindin-oţelită înspre Dunăre o mână,
Iar în urma lor se-ntinde falnic armia română.

Pe când oastea se aşază, iată soarele apune,
Voind creştetele nalte ale ţării să-ncunune
Cu un nimb de biruinţă; fulger lung încremenit
Mărgineşte munţii negri în întregul asfinţit,
Pân' ce isvorăsc din veacuri stele una câte una
Şi din neguri, dintre codri, tremurând s-arată luna:
Doamna mărilor ş-a nopţii varsă linişte şi somn.
Lângă cortu-i, unul dintre fiii falnicului Domn
Stă zâmbind de-o amintire, pe genunchi scriind o carte,
S-o trimiţă dragei sale, de la Argeş mai departe:

"De din vale de Rovine
Grăim, Doamnă, către Tine,
Nu din gură, ci din carte,
Că ne eşti aşa departe.
Te-am ruga, mări, ruga
Să-mi trimiţi prin cineva
Ce-i mai mândru-n valea Ta:
Codrul cu poienele,
Ochii cu sprâncenele;
Că şi eu trimite-voi
Ce-i mai mândru pe la noi:
Oastea mea cu flamurile,
Codrul şi cu ramurile,
Coiful nalt cu penele,
Ochii cu sprâncenele.
Şi să ştii că-s sănătos,
Că, mulţămind lui Cristos,
Te sărut, Doamnă, frumos."

.....
De-aşa vremi se-nvredniciră cronicarii şi rapsozii;
Veacul nostru ni-l umplură saltimbancii şi irozii...
În izvoadele bătrâne pe eroi mai pot să caut;
Au cu lira visătoare ori cu sunete de flaut
Poţi să-ntâmpini patrioţii ce-au venit de-atunci încolo?
Înaintea acestora tu ascunde-te, Apollo!
O, eroi! care-n trecutul de măriri vă adumbriseţi,
Aţi ajuns acum de modă de vă scot din letopiseţi,
Şi cu voi drapându-şi nula, vă citează toţi nerozii,
Mestecând veacul de aur în noroiul greu al prozii.
Rămâneţi în umbră sfântă, Basarabi şi voi Muşatini,
Descălecători de ţară, dătători de legi şi datini,
Ce cu plugul şi cu spada aţi întins moşia voastră
De la munte pân' la mare şi la Dunărea albastră.

Au *prezentul* nu ni-i mare? N-o să-mi dea ce o să cer?

N-o să aflu între-ai noştri vre un falnic juvaer?
Au la Sybaris nu suntem lângă capiştea spoielii?
Nu se nasc glorii pe stradă şi la uşa cafenelii,
N-avem oameni ce se luptă cu retoricele suliţi
În aplauzele grele a canaliei de uliţi,
Panglicari în ale ţării, cari joacă ca pe funii,
Măşti cu toate de renume din comedia minciunii?
Au de *patrie, virtute,* nu vorbeşte liberalul,
De ai crede că viaţa-i e curată ca cristalul?
Nici visezi că înainte-ţi stă un stâlp de cafenele,
Ce îşi râde de-aste vorbe îngânându-le pe ele.
Vezi colo pe uriciunea fără suflet, fără cuget,
Cu privirea-mpăroşată şi la fălci umflat şi buget,
Negru, cocoşat şi lacom, un isvor de şiretlicuri,
La tovarăşii săi spune veninoasele-i nimicuri;
Toţi pe buze-având virtute, iar în ei monedă calpă,
Quintesenţă de mizerii de la creştet până-n talpă,
Şi deasupra tuturora, oastea să şi-o recunoască,
Îşi aruncă pocitura bulbucaţii ochi de broască...
Dintr-aceştia ţara noastră îşi alege astăzi solii!
Oameni vrednici ca să şază în zidirea sfintei Golii,
În cămeşi cu mâneci lunge şi pe capete scufie,
Ne fac legi şi ne pun biruri, ne vorbesc filosofie.
Patrioţii! Virtuoşii, ctitori de aşezăminte,
Unde spumegă desfrâul în mişcări şi în cuvinte,
Cu evlavie de vulpe, ca în strane, şed pe locuri
Şi aplaudă frenetic schime, cântece şi jocuri...
Şi apoi în Sfatul ţării se adun să se admire
Bulgăroi cu ceafa groasă, grecotei cu nas subţire;
Toate mutrele acestea sunt pretinse de roman,
Toată greco-bulgărimea e nepoata lui Traian!
Spuma asta-nveninată, astă plebe, ăst gunoi
Să ajung-a fi stăpână şi pe ţară şi pe noi!
Tot ce-n ţările vecine e smintit şi stârpitură,
Tot ce-i însemnat cu pata putrejunii de natură,
Tot ce e perfid şi lacom, tot Fanarul, toţi iloţii,
Toţi se scurseră aicea şi formează patrioţii,
Încât fonfii şi flecarii, găgăuţii şi guşaţii,
Bâlbâiţi cu gura strâmbă sunt stăpânii astei naţii!
Voi sunteţi urmaşii Romei? Nişte răi şi nişte fameni!
I-e ruşine omenirii să vă zică vouă oameni!
Şi această ciumă-n lume şi aceste creaturi
Nici ruşine n-au să ieie în smintitele lor guri
Gloria neamului nostru spre-a o face de ocară,
Îndrăznesc ca să rostească pân' şi numele tău... ţară!

La Paris, în lupanare de cinismu şi de lene,

Cu femeile-i pierdute şi-n orgiile-i obscene,
Acolo v-aţi pus averea, tinereţele la *stos*...
Ce a scos din voi Apusul, când nimic nu e de scos?

Ne-aţi venit apoi, drept minte o sticluţă de pomadă,
Cu monoclu-n ochi, drept armă beţişor de promenadă,
Vestejiţi fără de vreme, dar cu creieri de copil,
Drept ştiinţ-având în minte vre un vals de Bal-Mabil,
Iar în schimb cu-averea toată vrun papuc de curtezană...
O, te-admir, progenitură de origine romană!

Şi acum priviţi cu spaimă faţa noastră sceptic-rece,
Vă miraţi cum de minciuna astăzi nu vi se mai trece?
Când vedem că toţi aceia care vorbe mari aruncă
Numai banul îl vânează şi câştigul fără muncă,
Azi, când fraza lustruită nu ne poate înşela,
Astăzi alţii sunt de vină, domnii mei, nu este-aşa?
Prea v-aţi arătat arama, sfâşiind această ţară,
Prea făcurăţi neamul nostru de ruşine şi ocară,
Prea v-aţi bătut joc de limbă, de străbuni şi obicei,
Ca să nu s-arate-odată ce sunteţi - nişte mişei!
Da, câştigul fără muncă, iată singura pornire;
Virtutea? e-o nerozie; Geniul? o nefericire.

Dar lăsaţi măcar strămoşii ca să doarmă-n colb de cronici;
Din trecutul de mărire v-ar privi cel mult ironici.
Cum nu vii tu, Ţepeş Doamne, ca punând mâna pe ei,
Să-i împarţi în două cete: în smintiţi şi în mişei,
Şi în două temniţi large cu de-a sila să-i aduni,
Să dai foc la puşcărie şi la casa de nebuni!

Satira IV

Stă castelul singuratic, oglindindu-se în lacuri,
Iar în fundul apei clare doarme umbra lui de veacuri;
Se înalţă în tăcere dintre rariştea de brazi,
Dând atâta întunerec rotitorului talaz.
Prin ferestrele arcate, după geamuri, tremur numa
Lungi perdele încreţite, care scânteie ca bruma.
Luna tremură pe codri, se aprinde, se măreşte,
Muchi de stâncă, vârf de arbor, ea pe ceruri zugrăveşte,
Iar stejarii par o strajă de giganţi ce-o înconjoară,
Răsăritul ei păzindu-l ca pe-o tainică comoară.

Numai lebedele albe, când plutesc încet din trestii,
Domnitoare peste ape, oaspeţi liniştei acestei,
Cu aripele întinse se mai scutură şi-o taie,
Când în cercuri tremurânde, când în brazde de văpaie.
Papura se mişcă-n freamăt de al undelor cutrier,
Iar în iarba înflorită, somnoros suspin-un grier...
E atâta vară-n aer, e atât de dulce zvonul...

Singur numai cavalerul suspinând privea balconul
Ce-ncărcat era cu frunze, de îi spânzur prin ostreţe
Roze roşie de Şiras şi liane-n fel de feţe.
Respirarea cea de ape îl îmbată, ca şi sara;
Peste farmecul naturii dulce-i picură ghitara:

"O, arată-mi-te iară-n haină lungă de mătasă,
Care pare încărcată de o pulbere-argintoasă,
Te-aş privi o viaţă-ntreagă în cununa ta de raze,
Pe când mâna ta cea albă părul galben îl netează.
Vino! Joacă-te cu mine... cu norocul meu... mi-aruncă
De la sânul tău cel dulce floarea veştedă de luncă,
Ca pe coardele ghitarei răsunând încet să cadă...
Ah! E-atât de albă noaptea, parc-ar fi căzut zăpadă.
Ori în umbra parfumată a budoarului să vin,
Să mă-mbete acel miros de la pânzele de in;
Cupido, un paj şăgalnic, va ascunde cu-a lui mână,
Vioriul glob al lampei, mlădioasa mea stăpână!"

Şi uscat foşni mătasa pe podele, între glastre,

Între rozele de Şiras şi lianele albastre;
Dintre flori copila râde şi se-nchină peste gratii -
Ca un chip uşor de înger e-arătarea adoratei -
Din balcon i-arunc-o rază şi cu mânile la gură,
Pare că îl dojeneşte când şopteşte cu căldură;
Apoi iar dispare-n luntru... auzi pasuri ce coboară...
Şi ieşind pe uşă iute, ei s-au prins de subsuoară.
Braţ de braţ păşesc alături... le stă bine laolaltă,
Ea frumoasă şi el tânăr, el înalt şi ea înaltă.
Iar în umbra de la maluri se desface-acum la larg
Luntrea cu-ale ei vintrele spânzurate de catarg
Şi încet înaintează în lovire de lopeţi,
Legănând atâta farmec şi atâtea frumuseţi...

Luna... luna iese-ntreagă, se înalţ-aşa bălaie
Şi din ţărm în ţărm durează o cărare de văpaie,
Ce pe-o repede-nmiire de mici unde o aşterne
Ea, copila cea de aur, visul negurii eterne;
Şi cu cât lumina-i dulce tot mai mult se lămureşte,
Cu-atât valurile apei, cu-atât ţărmul parcă creşte,
Codrul pare tot mai mare, parcă vine mai aproape
Dimpreună cu al lunei disc, stăpânitor de ape.
Iară tei cu umbra lată şi cu flori până-n pământ
Înspre apa-ntunecată lin se scutură de vânt;
Peste capul blond al fetei zboară florile ş-o plouă...
Ea se prinde de grumazu-i cu mânuţele-amândouă
Şi pe spate-şi lasă capul: - "Mă uimeşti dacă nu mântui...
Ah, ce fioros de dulce de pe buza ta cuvântu-i!
Cât de sus ridici acuma în gândirea ta pe-o roabă,
Când durerea ta din suflet este singura-mi podoabă.
Şi cu focul blând din glasu-ţi tu mă dori şi mă cutremuri,
De îmi pare o poveste de amor din alte vremuri;
Visurile tale toate, ochiul tău atât de tristu-i,
Cu-a lui umed-adâncime toată mintea mea o mistui...
Dă-mi-i mie ochii negri... nu privi cu ei în laturi,
Căci de noaptea lor cea dulce vecinic n-o să mă mai saturi,
Aş orbi privind într-înşii... O, ascultă numa-ncoace,
Cum la vorbă mii de valuri stau cu stelele proroace!
Codrii negri aiurează şi isvoarele-i albastre
Povestesc ele-n de ele numai dragostele noastre
Şi luceferii ce tremur aşa reci prin negre cetini,
Tot pământul, lacul, cerul... toate, toate ni-s prietini...
Ai putea să lepezi cârma şi lopeţile să lepezi,
După propria lor voie să ne ducă unde repezi,
Căci oriunde numai ele ar dori ca să ne poarte,
Pretutindeni fericire... de-i viaţă, de e moarte."
.....

Fantazie, fantazie, când suntem numai noi singuri,
Ce ades mă porţi pe lacuri şi pe mare şi prin crânguri!
Unde ai văzut vrodată aste ţări necunoscute?
Când se petrecur-aceste? La o mie patru sute?
Azi n-ai chip în toată voia în privirea-i să te pierzi,
Cum îţi vine, cum îţi place pe copilă s-o desmierzi,
După gât să-i aşezi braţul, gură-n gură, piept la piept,
S-o întrebi numai cu ochii: Mă iubeşti tu? Spune drept!

Aş! abia ţi-a întins mâna, sare ivărul la uşă,
E-un congres de rubedenii, vre un unchi, vre o mătuşă...
Iute capul într-o parte şi te uiţi în jos smerit...
Oare nu-i în lumea asta vrun ungher pentru iubit?
Şi ca mumii egiptene stau cu toţii-n scaun ţepeni,
Tu cu mânile-ncleştate, mai cu degetele depeni,
Mai suceşti vre o ţigară, numeri fire de musteţi
Şi-n probleme culinare te încerci a fi isteţ.

Sunt sătul de aşa viaţă... nu sorbind a ei pahară,
Dar mizeria aceasta, proza asta e amară.
Să sfinţeşti cu mii de lacrimi un instinct atât de van
Ce le-abate şi la pasări de vreo două ori pe an?
Nu trăiţi voi, ci un altul vă inspiră - el trăieşte,
El cu gura voastră râde, el se-ncântă, el şopteşte,
Căci a voastre vieţi cu toate sunt ca undele ce curg,
Vecinic este numai râul: râul este Demiurg.
Nu simţiţi c-amorul vostru e-un amor străin? Nebuni!
Nu vedeţi că-n proaste lucruri voi vedeţi numai minuni?
Nu vedeţi c-acea iubire serv-o cauză din natură?
Că e leagă unor vieţe ce seminţe sunt de ură?
Nu vedeţi că râsul vostru e în fiii voştri plâns,
Că-i de vină cum că neamul Cain încă nu s-a stins?
O, teatru de păpuşe... zvon de vorbe omeneşti,
Povestesc ca papagalii mii de glume şi poveşti
Fără ca să le priceapă... După ele un actor
Stă de vorbă cu el însuşi, spune zeci de mii de ori
Ce-a spus veacuri dup-olaltă, ce va spune veacuri încă,
Pân' ce soarele s-o stinge în genunea cea adâncă.
Ce? Când luna se strecoară printre nouri, prin pustii,
Tu cu lumea ta de gânduri după ea să te aţii?
Să aluneci pe poleiul de pe uliţele ninse,
Să priveşti prin lucii geamuri la luminile aprinse
Şi s-o vezi încunjurată de un roi de pierde-vară,
Cum zâmbeşte tuturora cu gândirea ei uşoară?
S-auzi zornetul de pinteni şi foşnirile de rochii,
Pe când ei sucesc musteaţa, iară ele fac cu ochii?
Când încheie cu-o privire amoroasele-nţelegeri,

Cu ridicula-ţi simţire tu la poarta ei să degeri?
Pătimaş şi îndărătnic s-o iubeşti ca un copil
Când ea-i rece şi cu toane ca şi luna lui April?
Încleştând a tale braţe toată mintea să ţi-o pierzi?
De la creştet la picioare s-o admiri şi s-o dezmierzi
Ca pe-o marmură de Paros sau o pânză de Correggio,
Când ea-i rece şi cochetă? Eşti ridicul, înţelege-o...
Da... visam odinioară pe acea ce m-ar iubi,
Când aş sta pierdut pe gânduri, peste umăr m-ar privi,
Aş simţi-o că-i aproape şi ar şti c-o înţeleg...
Din sărmana noastră viaţă, am dura roman întreg...
N-o mai caut... Ce să caut? E acelaşi cântec vechi,
Setea liniştei eterne care-mi sună în urechi;
Dar organele-s sfarmate şi-n strigări iregulare
Vechiul cântec mai străbate cum în nopţi isvorul sare.
P-ici, pe colo mai străbate câte-o rază mai curată
Dintr-un *Carmen Saeculare* ce-l visa-i şi eu odată.
Altfel şuieră şi strigă, scapără şi rupt răsună,
Se împing tumultuoase şi sălbatece pe strună,
Şi în gându-mi trece vântul, capul arde pustiit,
Aspru, rece sună cântul cel etern neisprăvit...
Unde-s şirurile clare din viaţa-mi să le spun?
Ah! organele-s sfărmate şi maestrul e nebun!

Luceafărul

A fost odată ca-n poveşti,
A fost ca niciodată,
Din rude mari împărăteşti,
O prea frumoasă fată.

Şi era una la părinţi
Şi mândră-n toate cele,
Cum e Fecioara între sfinţi
Şi luna între stele.

Din umbra falnicelor bolţi
Ea pasul şi-l îndreaptă
Lângă fereastră, unde-n colţ
Luceafărul aşteaptă.

Privea în zare cum pe mări
Răsare şi străluce,
Pe mişcătoarele cărări
Corăbii negre duce.

Îl vede azi, îl vede mâni,
Astfel dorinţa-i gata;
El iar, privind de săptămâni,
Îi cade dragă fata.

Cum ea pe coate-şi răzima
Visând ale ei tâmple
De dorul lui şi inima
Şi sufletu-i se împle.

Şi cât de viu s-aprinde el
În orişicare sară,
Spre umbra negrului castel
Când ea o să-i apară.

*

Şi pas cu pas pe urma ei
Alunecă-n odaie,
Ţesând cu recile-i scântei
O mreajă de văpaie.

Şi când în pat se-ntinde drept
Copila să se culce,
I-atinge mâinile pe piept,
I-nchide geana dulce;

Şi din oglindă luminiş
Pe trupu-i se revarsă,
Pe ochii mari, bătând închişi
Pe faţa ei întoarsă.

Ea îl privea cu un surâs,
El tremura-n oglindă,
Căci o urma adânc în vis
De suflet să se prindă.

Iar ea vorbind cu el în somn,
Oftând din greu suspină:
- "O, dulce-al nopţii mele domn,
De ce nu vii tu? Vină!

Cobori în jos, luceafăr blând,
Alunecând pe-o rază,
Pătrunde-n casă şi în gând
Şi viaţa-mi luminează!"

El asculta tremurător,
Se aprindea mai tare
Şi s-arunca fulgerător,
Se cufunda în mare;

Şi apa unde-au fost căzut
În cercuri se roteşte,
Şi din adânc necunoscut
Un mândru tânăr creşte.

Uşor el trece ca pe prag
Pe marginea ferestei
Şi ţine-n mână un toiag
Încununat cu trestii.

Părea un tânăr voevod
Cu păr de aur moale,
Un vânăt giulgi se-ncheie nod
Pe umerele goale.

Iar umbra feţei străvezii
E albă ca de ceară -
Un mort frumos cu ochii vii
Ce scânteie-n afară.

- "Din sfera mea venii cu greu
Ca să-ţi urmez chemarea,
Iar cerul este tatăl meu
Şi mumă-mea e marea.

Ca în cămara ta să vin,
Să te privesc de-aproape,
Am coborât cu-al meu senin
Şi m-am născut din ape.

O, vin'! odorul meu nespus,
Şi lumea ta o lasă;
Eu sunt luceafărul de sus,
Iar tu să-mi fii mireasă.

Colo-n palate de mărgean
Te-oi duce veacuri multe,
Şi toată lumea-n ocean
De tine o s-asculte."

- "O, eşti frumos, cum numa-n vis
Un înger se arată,
Dară pe calea ce-ai deschis
N-oi merge niciodată;

Străin la vorbă şi la port,
Luceşti fără de viaţă,
Căci eu sunt vie, tu eşti mort,
Şi ochiul tău mă-ngheaţă."

*

Trecu o zi, trecură trei
Şi iarăşi, noaptea, vine
Luceafărul deasupra ei

Cu razele-i senine.

Ea trebui de el în somn
Aminte să-şi aducă
Şi dor de-al valurilor domn
De inim-o apucă:

- "Cobori în jos, luceafăr blând,
Alunecând pe-o rază,
Pătrunde-n casă şi în gând
Şi viaţa-mi luminează!"

Cum el din cer o auzi,
Se stinse cu durere,
Iar ceru-ncepe a roti
În locul unde piere;

În aer rumene văpăi
Se-ntind pe lumea-ntreagă,
Şi din a chaosului văi
Un mândru chip se-ncheagă;

Pe negre viţele-i de păr
Coroana-i arde pare,
Venea plutind în adevăr
Scăldat în foc de soare.

Din negru giulgi se desfăşor
Marmoreele braţe,
El vine trist şi gânditor
Şi palid e la faţă;

Dar ochii mari şi minunaţi
Lucesc adânc himeric,
Ca două patimi fără saţ
Şi pline de-ntuneric.

- "Din sfera mea venii cu greu
Ca să te-ascult ş-acuma,
Şi soarele e tatăl meu,
Iar noaptea-mi este muma;

O, vin', odorul meu nespus,
Şi lumea ta o lasă;
Eu sunt luceafărul de sus,

Iar tu să-mi fii mireasă.

O, vin', în părul tău bălai
S-anin cununi de stele,
Pe-a mele ceruri să răsai
Mai mândră decât ele."

- "O, eşti frumos cum numa-n vis
Un demon se arată,
Dară pe calea ce-ai deschis
N-oi merge niciodată!

Mă dor de crudul tău amor
A pieptului meu coarde,
Şi ochii mari şi grei mă dor,
Privirea ta mă arde."

- "Dar cum ai vrea să mă cobor?
Au nu-nţelegi tu oare,
Cum că eu sunt nemuritor,
Şi tu eşti muritoare?"

- "Nu caut vorbe pe ales,
Nici ştiu cum aş începe -
Deşi vorbeşti pe înţeles,
Eu nu te pot pricepe;

Dar dacă vrei cu crezământ
Să te-ndrăgesc pe tine,
Tu te coboară pe pământ,
Fii muritor ca mine."

- "Tu-mi cei chiar nemurirea mea
În schimb pe-o sărutare,
Dar voi să ştii asemenea
Cât te iubesc de tare;

Da, mă voi naşte din păcat,
Primind o altă lege;
Cu vecinicia sunt legat,
Ci voi să mă dezlege."

Şi se tot duce... S-a tot dus.
De dragu-unei copile,
S-a rupt din locul lui de sus,

Pierind mai multe zile.

*

În vremea asta Cătălin,
Viclean copil de casă,
Ce împle cupele cu vin
Mesenilor la masă,

Un paj ce poartă pas cu pas
A-mpărătesii rochii,
Băiat din flori şi de pripas,
Dar îndrăzneţ cu ochii,

Cu obrăjei ca doi bujori
De rumeni, bată-i vina,
Se furişează pânditor
Privind la Cătălina.

Dar ce frumoasă se făcu
Şi mândră, arz-o focul;
Ei Cătălin, acu-i acu
Ca să-ţi încerci norocul.

Şi-n treacăt o cuprinse lin
Într-un ungher degrabă.
- "Da' ce vrei, mări Cătălin?
Ia du-t' de-ţi vezi de treabă."

- "Ce voi? Aş vrea să nu mai stai
Pe gânduri totdeuna,
Să râzi mai bine şi să-mi dai
O gură, numai una."

- "Dar nici nu ştiu măcar ce-mi ceri,
Dă-mi pace, fugi departe -
O, de luceafărul din cer
M-a prins un dor de moarte."

- "Dacă nu ştii, ţi-aş arăta
Din bob în bob amorul,
Ci numai nu te mânia,
Ci stai cu binişorul.

Cum vânătoru-ntinde-n crâng
La păsărele laţul,
Când ţi-oi întinde braţul stâng
Să mă cuprinzi cu braţul;

Şi ochii tăi nemişcători
Sub ochii mei rămâie...
De te înalţ de subţiori
Te-nalţă din călcâie;

Când faţa mea se pleacă-n jos,
În sus rămâi cu faţa,
Să ne privim nesăţios
Şi dulce toată viaţa;

Şi ca să-ţi fie pe deplin
Iubirea cunoscută,
Când sărutându-te mă-nclin,
Tu iarăşi mă sărută."

Ea-l asculta pe copilaş
Uimită şi distrasă,
Şi ruşinos şi drăgălaş,
Mai nu vrea, mai se lasă.

Şi-i zise-ncet: - "Încă de mic
Te cunoşteam pe tine,
Şi guraliv şi de nimic,
Te-ai potrivi cu mine...

Dar un luceafăr, răsărit
Din liniştea uitării,
Dă orizon nemărginit
Singurătăţii mării;

Şi tainic genele le plec,
Căci mi le împle plânsul
Când ale apei valuri trec
Călătorind spre dânsul;

Luceşte c-un amor nespus
Durerea să-mi alunge,
Dar se înalţă tot mai sus,
Ca să nu-l pot ajunge.

Pătrunde trist cu raze reci
Din lumea ce-l desparte...
În veci îl voi iubi şi-n veci
Va rămânea departe...

De-aceea zilele îmi sunt
Pustii ca nişte stepe,
Dar nopţile-s de-un farmec sfânt
Ce-l nu mai pot pricepe."

- "Tu eşti copilă, asta e...
Hai ş-om fugi în lume,
Doar ni s-or pierde urmele
Şi nu ne-or şti de nume,

Căci amândoi vom fi cuminţi,
Vom fi voioşi şi teferi,
Vei pierde dorul de părinţi
Şi visul de luceferi."

*

Porni luceafărul. Creşteau
În cer a lui aripe,
Şi căi de mii de ani treceau
În tot atâtea clipe.

Un cer de stele dedesubt,
Deasupra-i cer de stele -
Părea un fulger nentrerupt
Rătăcitor prin ele.

Şi din a chaosului văi,
Jur împrejur de sine,
Vedea, ca-n ziua cea de-ntâi,
Cum izvorau lumine;

Cum izvorând îl înconjor
Ca nişte mări, de-a-notul...
El zboară, gând purtat de dor,
Pân' piere totul, totul;

Căci unde-ajunge nu-i hotar,
Nici ochi spre a cunoaşte,
Şi vremea-ncearcă în zadar

Din goluri a se naşte.

Nu e nimic şi totuşi e
O sete care-l soarbe,
E un adânc asemene
Uitării celei oarbe.

- "De greul negrei vecinicii,
Părinte, mă dezleagă
Şi lăudat pe veci să fii
Pe-a lumii scară-ntreagă;

O, cere-mi, Doamne, orice preţ,
Dar dă-mi o altă soarte,
Căci tu izvor eşti de vieţi
Şi dătător de moarte;

Reia-mi al nemuririi nimb
Şi focul din privire,
Şi pentru toate dă-mi în schimb
O oră de iubire...

Din chaos, Doamne,-am apărut
Şi m-aş întoarce-n chaos...
Şi din repaos m-am născut.
Mi-e sete de repaos."

- "Hyperion, ce din genuni
Răsai c-o-ntreagă lume,
Nu cere semne şi minuni
Care n-au chip şi nume;

Tu vrei un om să te socoţi,
Cu ei să te asameni?
Dar piară oamenii cu toţi,
S-ar naşte iarăşi oameni.

Ei numai doar durează-n vânt
Deşerte idealuri -
Când valuri află un mormânt,
Răsar în urmă valuri;

Ei doar au stele cu noroc
Şi prigoniri de soarte,
Noi nu avem nici timp, nici loc,

Şi nu cunoaştem moarte.

Din sânul vecinicului ieri
Trăieşte azi ce moare,
Un soare de s-ar stinge-n cer
S-aprinde iarăşi soare;

Părând pe veci a răsări,
Din urmă moartea-l paşte,
Căci toţi se nasc spre a muri
Şi mor spre a se naşte.

Iar tu, Hyperion, rămâi
Oriunde ai apune...
Cere-mi cuvântul meu de-ntâi -
Să-ţi dau înţelepciune?

Vrei să dau glas acelei guri,
Ca dup-a ei cântare
Să se ia munţii cu păduri
Şi insulele-n mare?

Vrei poate-n faptă să arăţi
Dreptate şi tărie?
Ţi-aş da pământul în bucăţi
Să-l faci împărăţie.

Îţi dau catarg lângă catarg,
Oştiri spre a străbate
Pământu-n lung şi marea-n larg,
Dar moartea nu se poate...

Şi pentru cine vrei să mori?
Întoarce-te, te-ndreaptă
Spre-acel pământ rătăcitor
Şi vezi ce te aşteaptă."

*

În locul lui menit din cer
Hyperion se-ntoarse
Şi, ca şi-n ziua cea de ieri,
Lumina şi-o revarsă.

Căci este sara-n asfinţit
Şi noaptea o să-nceapă;
Răsare luna liniştit
Şi tremurând din apă.

Şi împle cu-ale ei scântei
Cărările din crânguri.
Sub şirul lung de mândri tei
Şedeau doi tineri singuri:

- "O, lasă-mi capul meu pe sân,
Iubito, să se culce
Sub raza ochiului senin
Şi negrăit de dulce;

Cu farmecul luminii reci
Gândirile străbate-mi,
Revarsă linişte de veci
Pe noaptea mea de patimi.

Şi de asupra mea rămâi
Durerea mea de-o curmă,
Căci eşti iubirea mea de-ntâi
Şi visul meu din urmă."

Hyperion vedea de sus
Uimirea-n a lor faţă;
Abia un braţ pe gât i-a pus
Şi ea l-a prins în braţe...

Miroase florile-argintii
Şi cad, o dulce ploaie,
Pe creştetele-a doi copii
Cu plete lungi, bălaie.

Ea, îmbătată de amor,
Ridică ochii. Vede
Luceafărul. Şi-ncetişor
Dorinţele-i încrede:

- "Cobori în jos, luceafăr blând,
Alunecând pe-o rază,
Pătrunde-n codru şi în gând,
Norocu-mi luminează!"

El tremură ca alte dăţi
În codri şi pe dealuri,
Călăuzind singurătăţi
De mişcătoare valuri;

Dar nu mai cade ca-n trecut
În mări din tot înaltul:
- "Ce-ţi pasă ţie, chip de lut,
Dac-oi fi eu sau altul?

Trăind în cercul vostru strâmt
Norocul vă petrece,
Ci eu în lumea mea mă simt
Nemuritor şi rece."

Criticilor mei

Multe flori sunt, dar puţine
Rod în lume o să poarte,
Toate bat la poarta vieţii,
Dar se scutur multe moarte.

E uşor a scrie versuri,
Când nimic nu ai a spune,
Înşirând cuvinte goale
Ce din coadă au să sune.

Dar când inima-ţi frământă
Doruri vii şi patimi multe,
Ş-a lor glasuri a ta minte
Stă pe toate să le-asculte,

Ca şi flori în poarta vieţii,
Bat la porţile gândirii,
Toate cer intrare-n lume,
Cer veşmintele vorbirii.

Pentru-a tale proprii patimi,
Pentru propria-ţi viaţă,
Unde ai judecătorii,
Nenduraţii ochi de gheaţă?

Ah! atuncea ţi se pare
Că pe cap îţi cade cerul:
Unde vei găsi cuvântul
Ce exprimă adevărul?

Critici voi, cu flori deşerte,
Care roade n-aţi adus -
E uşor a scrie versuri,
Când nimic nu ai de spus.

Cuprins

Singurătate
Lasă-ți lumea ta uitată
Și dacă...
Pajul Cupidon...
Ce te legeni...
Melancolie
Rugăciunea unui dac
Pe aceeași ulicioară...
De câte ori, iubito...
O, rămâi...
Despărțire
Crăiasa din povești
Odă
La mijloc de codru des
Venere și Madonă
Sonet (Iubind în taină)
Sonet (Afară-i toamnă)
Sonet (Sunt ani la mijloc)
Sonet (Când iarăși glasul)
Sonet (Trecut-au anii)
Sonet (S-a stins viața falnicei Veneții)
Dorința
Mortua est!
Noaptea...
Egipetul
Adio
Ce e amorul?
Lacul
Înger și demon
Floare albastră
Se bate miezul nopții...
Înger de pază
Atât de fragedă...
O, mamă...
Făt-Frumos din tei
Cu mâne zilele-ți adaogi...
Din valurile vremii...
Povestea codrului
Împărat și proletar
Pe lângă plopii fără soț...
Glossă
S-a dus amorul...
Departe sunt de tine...
Freamăt de codru
De-or trece anii...
Te duci...
Peste vârfuri
Somnoroase păsărele...
Revedere
Când amintirile...
Doină
Mai am un singur dor
De-oi adormi (variantă)
Nu voi mormânt bogat (altă variantă)
Iar când voi fi pământ (altă variantă)
Epigonii
Călin
Strigoii
Satira I
Satira II
Satira III
Satira IV
Luceafărul
Criticilor mei

**Această ediție electronică a primei culegeri a poeziilor
eminesciene, tipărită în 1884 la Editura Librăriei Socec
sub îngrijirea lui Titu Maiorescu,
apare sub auspiciile Editurii Folium în anul 2001,
cu sprijinul Asociației pentru Inițiativă Culturală în Internet.**

•

**Editura Folium:
www.folium.ro
editura@folium.ro**

•

**Cărțile electronice Folium pot fi găsite în situl editurii,
precum și în Biblioteca Românească Virtuală:
biblioteca.euroweb.ro**